IMT Nuremberg Archives

H – 1477

International Court of Justice

Filed Feb 11, 1946

Международный военный трибунал

H-1477

ДОКУМЕНТЫ ОБВИНЕНИЯ

ПО ДЕЛУ № 1

Главный обвинитель

от СССР

СССР №36

A 080546

H1477 – 0002

H1477 – 0003

S.S.S.R. - 36

I Z V E S T A J

JUGOSLOVENSKE DRZAVNE KOMISIJE ZA UTVRDJIVANJE
ZLOCINA OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGACA

MEDJUNARODNOM VOJNOM SUDU U NURNBERGU

.....

С О О Б Щ Е Н И Е

ЮГОСЛАВСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОЙ КОМИССИИ ПО УСТАНОВЛЕНИЮ ПРЕСТУПЛЕНИЙ ЗАХВАТЧИКОВ И ИХ ПОСОБНИКОВ–МЕЖДУНАРОДНОМУ ВОЕННОМУ ТРИБУНАЛУ в г. НЮРНБЕРГЕ.

R E P O R T

from

THE JUGOSLAV STATE COMMISSION FOR THE INVESTIGATION
OF CRIMES COMMITTED BY THE OCCUPIERS AND THEIR
COLLABORATORS

to

THE INTERNATIONAL MILITARY TRIBUNAL
in NUERNBERG

.....

INTERNATIONAL MILITARY TRIBUNAL
NURNBERG, GERMANY
USSR Exhibit 36
Filed Feb 11, 1946

A 080547

H1477 - 0004

S.S.S.R. - 36

I Z V E S T A J

JUGOSLOVENSKE DRZAVNE KOMISIJE ZA UTVRDJIVANJE ZLOCINA OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGACA

MEDJUNARODNOM VOJNOM SUDU U NUERNBERGU

Jugoslovenskoj Drzavnoj Komisiji za utvrdjivanje zlocina okupatora i njihovih pomagaca cast je,u ime Vlade Federativne Narodne Republike Jugoslavije,a u smislu Clana 5 Sporazuma Velikih saveznika o gonjenju i kaznjavanju glavnih ratnih zlocinaca evropske Osovine, zakljucenog na dan 8 avgusta 1945 godine u Londonu,kome je Sporazumu pristupila i Federativna Narodna Republika Jugoslavija, kao i u smislu Clana 21 Statuta Medjunarodnog vojnog suda, podneti sledeci optuzni i dokazni materijal protivu:

Vlade nemackog Rajha (DIE REICHSREGIERUNG); politickog vocstva NSDAP (DAS KORPS DER POLITISCHEN LEITER DER NATIONALSOZIALISTISCHEN DEUTSCHEN ARBEITERPARTEI); organizacija "DIE SCHUTZSTAFFELN DER NATIONALSOZIALISTISCHEN DEUTSCHEN ARBEITERPARTEI" (opste poznatom pod nazivom SS) ukljucujuci i "SICHERHEITSDIENTS" (opste poznat pod nazivom SD); DIE GEHEIME STAATSPOLIZEI (opste poznat pod nazivom GESTAPO); DIE STURMABTEILUNGEN DER NSDAP (opste poznat pod nazivom SA); Generalstaba i Vrhovne Komande nemacke oruzane sile, - kao i protivu sledecih pojedinaca licno i kao clanova navedenih organizacija i tela: Hermann Wilhelm GOERING, Rudolf HESS, Joachim von RIBBENTROP, Robert LEY, Wilhelm KEITEL, ERNST KALTENBRUNNER, Alfred ROSENBERG,Hans FRANK,Wilhelm FRICK,Julius STREICHER,Walter FUNK,Hjalmar SCHACHT,Gustav KRUPP von BOHLEN und HALBACH, Karl DOENITZ,Erich RAEDER, Baldur von SCHIRACH, Fritz SAUKEL, Alfred JODL, Martin BORMANN,Franz von PAPEN,Artur SEYSS-INQUART,Albert SPEER,Constantin von NEURATH, i Hans FRITSCHE.

Svi optuzeni krkvi su i odgovorni za teske zlocine protivu mira, ratne zlocine,zlocine protivu covecnosti, kao i za opsti plan i zaveru u cilju izvrsenja prednjih zlocina protivu zemlje i naroda Jugoslavije.

I. PLANSKA ZAVERA ZA POROBLJAVANJE I UNISTENJE JUGOSLAVIJE

Tajna priprema muckoga napada na Jugoslaviju, njenog porobljavanja i unistavanja, samo je deo opsteg hitlerovskog plana osvajanja sveta i potcinjavanja ili unistavanja t.zv. "manje vrednih naroda".

Opsta planomernost hitlerovske zavere je u potpunosti rasvetljenja mnogobrojnim dokumentima koji su do sad predati Medjunarodnom vojnom sudu.

Medju ovim dokumentima ima i takvih koji su jasno vec dokazali da je Jugoslavija bila za naciisticke napadace i porobljivace samo detalj u planu porobljivanja Evrope, i posebno Jugoistoka. Tako u dokumentu Br.176oPS USA Exhibit 57, svedok Messersmith dao je izjavu o svom sluzbenom razgovoru u Becu jos 1934 godine sa optuzenim von Papenom, tada novoimeno-

./.

A 080548

H1477 - 0005

vani nemackim poslanikom u Austriji, u kojoj se pored ostaloga nalazi sledece:

"Na najdrskiji i nacinicniji nacin (von Papen) je nastavio da mi govori da sva jugoistocna Evropa, sve do granica Turske, pretstavlja prirodnu pozadinu Nemacke i da je njemu poverena misija da olaksa nemacku ekonomsku i politicku kontrolu nad celom ovom oblascu. Rekao mi je da to saopstava zato sto se nemacka vlada bezuslovno vezala za ovaj cilj dobijanja kontrole da jugoistocnom Evrope, i da nema te sile koja je moze zaustaviti da tome putu".

Vec od 1934 godine se, dakle, pristupa sistematskom izvrsenju plana porobljavanja jugoistoka Evrope uopste, a Jugoslavije posebno.

I diplomatski dokumenat, koji je takodje podnet sudu pod br. 2385 PS., USA Exhibit 68, dokazao je da je sudbina Jugoslavije bila zapecacena jos 1934 godine, i da je von Papen s tim otvoreno nastupio. O ovome je takodje posvedocio svedok Messersmith, tadasnji poslanik SAD u Becu.

Drugi jedan dokumenat koji je podnet sudu (PS. 2762, G.B.115) sadrzi razgovor Hitlera i Ciano-a od 12 i 13 avgusta 1939 godine, u kojem je Hitler predlozio Italiji da napadne Jugoslaviju dok Nemacka bude vrsila napad na Poljsku. Izvrsenje potpune likvidacije Jugoslavije ma na koji nacin bilo je, dakle, stavljeno na dnevni red vec tada, i bilo je tad odlozeno jedino zbog oruzane slabosti fasisticke Italije.

Tada se pribeglo, i po posebnom pitanju likvidacije Jugoslavije, verolomnickoj taktici fasistickog osvajanja sveta da, dok jedan osovinski zavojevac toboze stiti jednog "neutralca", drugi guta drugog "neutralca", tako da naizmenicno i sukcesivno sve drzave, pa i "neutralne", budu progutane. Pred sudom izneti dokumenti:

PS.2719 - G.B.58; TC.92 - G.B.114; TC.43 - G.B.80; TC.77 - G.B.48; PS.2762 - G.B.115; PS.44 - G.B.116; PS.1541 - G.B.117; PS.448 - G.B.118; C.134 - G.B.119; PS.1746 - G.B.120; C.59 - G.B.121; C. 167- G.B.122; PS.2450 - G.B.123; PS.2765 - G.B.124; C.127 - G.B.125; PS.1835 - G.B.126; R.95 - G.B.127; L.172 - USA Exhibit 34 (za sva ova dokumenta videti zapisnike pretresa Medjunarodnog vojnog suda od 4 i od 7 decembra 1945),

rasvetlili su potpuno diplomatsku pripremu hitlerovske zavere protivu Jugoslavije, i verolomni, mucki napad na ovu zemlju. Vratimemo se jos na neke od ovih dokumenata, a ovde cemo jos izneti cinjenice kako su hitlerovci pripremili ovu mucku zaveru i verolomni napad na samoj teritoriji Jugoslavije, organizovanjem nemacke manjinske grupe i visestruke pete kolone.

1. Vlada Treceg Rajha i Hitlerova partija tajno su organizovali nemacku manjinu.

Kompaktno naseljeni od austrijskih careva pre nesto vise od sto godina, Nemci u broju od pola miliona (ili 3% od ukupnog stanovnistva) imali su u Jugoslaviji punu gradjansku ravnopravnost, svoju kulturnu i skolsku autonomiju i svoja pretstavnistva u parlamentu i samoupravnim telima. Od 1920 oni su imali i svoju masovnu organizaciju "Svapsko-nemacki kulturni savez" (Schwaebisch-deutscher Kulturbund). Upravo ovu organizaciju, a preko nje i sve Nemce u Jugoslaviji, nacisticka partija ce tajno oformiti u politicki i vojnicki organ napada na Jugoslaviju.

Vec 1932 Dr.Jakob Awender, lekar iz Panceva, u svome listu "Pantschewoer Post" koji se docnije zove "Volksfuf", zastupa tezu punog fasiziranja "Kulturbund"-a. A 1935 on se stavlja na celo "aktivnih" omladinaca, koji se uskoro

A 080549

H1477 – 0006

nazivaju "obnoviteljima" (Erneuerer), i pod komandom von Bohle-a i njegovog Stutgartskog "Instituta za Nemstvo u inostranstvu" (Institut fuer Auslandsdeutschtum), pretvara 1938 godine Kulturbund u nacisticku organizaciju. U Jugoslaviji se tajno stvaraju nacisticke zupe (Gau) i imenuju Gauleiter-i. Pod vidom raznih gimnastickih i sportskih drustava organizuju se poluvojnicke hitlerovks e jedinice. Iz Rajha dolaze mnogobrojni "turisti", "trgovacki putnici" i "rodjaci", koji su u stvari nacisticki organizatori i instruktori. Pod rukovodstvom i zestokom zastitom hitlerovskog Rajha, nemacka manjina postaje 1940 godine u Jugoslaviji skoro potpuno otvoreni i organizovani eksponent hitlerovskog zavojevanja jugoistoka Evrope. Evo sta izmedju 1938 i 1940 pisu u svojim uvodnicima dva vodeca kulturbundovska lista "Volksruf" i "Deutsches Volksblatt":

"Jer mi verujemo u veliki cas, u kome ce svi sunarodnici biti ujedinjeni u narodnoj zajednici casti i pravde....."

"Nemacka krv i nemacka sudbina moraju uvek biti jaca veza nego pripadnost jednoj stranci koja nije nemacka. Jer najsvetije sto mi ljudi imamo, to je nasa krv i zato smo mi pre svega vezani za nasu krv i njene zakone...."

"Mi se ne odricemo ni pod kojim okolnostima i sve cemo uciniti da bi nase shvatanje o svetu probilo sebi put....."

"Mi se izjasnjavamo za nemacko shvatanje o svetu, mi se izjasnjavamo za mitos krvi....."

"Nas rad, nase zalaganje i nasa zemlja stoje u sluzbi nemacke stvari ...."

"Mi vidimo da je bas prostor oko srednjeg Dunava vec vekovima nemacka interesna sfera....."

"Mi smo granicni cuvari nemackog zivotnog prostora na Jugoistoku....."

"Konacna pobeda bice nasa, posto smo svi verni fanaticari .....".

Vlada Rajha i Hitlerova partija su duhovno i organizaciono nacinili od nemacke manjine u Jugoslaviji opasno oruzje za napad, porobljavanje i unistavanje Jugoslavije. "Gimnasticka" i "sportska" folksdojcerska drustva su se, sa svojim gauleiterima na celu, pretvorila u one Hitlerove SS - divizije (Prinz Eugen, itd.) koje su, pod komandom Hitlerovih generala, za vreme rata i okupacije pocinile mnoga zverstva nad narodima Jugoslavije.

Hitlerovci su jos pre rata zaveli nemacku manjinu u Jugoslaviji i uvukli je u izdajstvo i zlocin, namamljujuci je obecanjem da ce Hitler ocistiti Jugoslaviju kao nemacki "zivotni prostor" i staviti je na prvom mestu na raspolozenje nemackoj manjini.

Tipican primer, medju mnogim drugima, jeste Hitlerovo obecanje slovenackim kulturbundovcima od 1938 godine da ce Slovenci biti iseljeni iz Slovenije, a naseljeni Nemci-Kocevari, obecanje koje se ispunilo odmah posle napada na Jugoslaviju, u jesen 1941 godine.

U glavnoj kancelariji Gestapo-a u Breslavi (Eichenhall) pronasao je slovenacki svestenik Franc Klasinc dokaze o tome, da je jos 1938 godine, kada je Hitler posle okupacije Austrije posetio Graz, njemu onamo otislo nekoliko vodecih clanova Kulturbunda iz Slovenije, i vec tada mu predlozilo da se u slucaju rata izmedju Jugoslavije i Nemacke citavo slovenacko stanovnistvo deportira iz Slovenije, i da se tamo nasele Nemci-Kocevari.

A 080550

H1477 - 0007

Kao sto cemo videti is dokumanata koji ce docnije biti podneti, jedan od prvih poteza vlade Rajha i nemackog Generalstaba posle okupacije Jugoslavije bila je odluka da se 260 hiljada Slovenaca prinudno iseli iz Slovenije i tamo nasele Nemci. Tajna namera raseljavanja i unistavanja naroda Jugoslavije odmah se dakle pocela ostvarivati. U ovome ostvarivanju, pored nemacke oruzane sile, glavno tajno i unapred brizljivo pripremeno oruzje bila je nemacka manjina u Jugoslaviji.

Politicki i vojnicki organizovana, ona je trebala samo da primi oruzje pa da od nje postane onaj niz folksdajcerskih divizija, gestapovskih i drugih organizacija, koje ce zajedno sa SS divizijama, Gestapom, SD i drugim zlocinackim organizacijama iz Rajha za sve vreme okupacije nemilosrdno unistavati narode Jugoslavije vrseci nad njima najgroznije masovne zlocine.

2.- Ali, pored nemacke manjine, Hitlerova vlada i partija spremila je na teritoriji Jugoslavije jos jedno opasno oruzje za porobljavanje i unistavanje jugoslovenskih naroda: to je izvanredno lukavo smisljena i visestruka Peta kolona.

Jer, Hitlerovsi su s jedne strane za sebe vezali sve separatisticke i sovinisticke elemente, kao sto su Pavelicevi Ustase, u Hrvatskoj, Ljoticevi Zborasi u Srbiji, VMRO Vance Mihailova u Makedoniji,- i organizovali ih u tajne teroristicke organizacije sa svojim centrima u Berlinu. A s druge strane, vezali su za sebe, pomocu svojih agenata Princa Pavla, Stojadinovica, Cvetkovica, Cincar-Markovica,- sve velikosrpske centraliste i od njih organizovali terorističku grupu, koja je sa krmila drzave imala da privede Jugoslaviju "mirnom" porobljavanju putem potpisivanja Trojnog pakta.

Lukavo manevrisuci ovim petokolonaskim teroristickim organizacijama, pomocu separatistickih, vrseci akte terora nad Jugoslovenima, u Jugoslaviji i van nje, - a pomocu centralistickih Princ Pavlovih i Stojadinovicevih "zelenih kosulja" terajuci narod u koncentracione logore i pripremajuci kapitulaciju i Hitlerovsko-fasisticko porobojavanje Jugoslavije, - hitlerovska vlada je zaverenicki spremila visestruku Petu kolonu, raznolike svoje agenture za fasisticki napad i porobljavanje Jugoslavije. I kao sto je pomocu velikosrpske pro-fasisticke agenture Kneza Pavla pokusala da putem Trojnog pakta podjarmi Jugoslaviju, tako ce je agenturama Pavelica, Ljotica i Nedica razoriti i na parce porobiti. Sve ove raznolike ogranke Pete kolone ce Hitlerova vlada i partija planski, sistematski i tajno u Jugoslaviji pripremati, neprestano dajuci lukave i lazne izjave o prijateljskim namerama prema Jugoslaviji.

3.- I dok je Hitlerova vlada i partija ovako temeljno i svestrano pripremila zaveru za napad i okupaciju Jugoslavije, Hitler je iskoriscavao svaku priliku da <u>urbi et orbi</u> izjavljuje u ime te vlade, partije i citave Nemacke, da Jugoslavija na njih moze racunati kao na odane prijatelje.

Za dokaz verolomnosti koja odlikuje sav hitlerovski fasizam, navescemo sukcesivne izjave prijateljstva koje je Hitler u ovome smislu davao, istovremeno planski spremajuci napad i porobljavanje Jugoslavije.

Prilikom sastanka Hitlera i tadanjeg petokolonaskog pretsednika vlade Stojadinovica, kome su prisustvovali i optuzeni Gering i Najrat, na dan 17 januara 1938 g. u Berlinu, to jest na nekoliko nedelja pre okupacije Austrije, Hitler je dao izjave koje su u sluzbenom nemackom protokolu zabelezene sledecime recima:"

> "Sto se tice Jugoslavije, Nemacka u svom najprisnijem interesu zeli jaku Jugoslaviju... I ma sta se desilo, danasnja jugoslovenska granica ostace isto tako netaknuta, kao i granica na Breneru... Nemacka narodnosna grupa u Jugoslaviji ima potpuno lojalan stav prema jugoslovenskoj drzavi."

A 080551

H1477 - 0008

Podnosise Sudu dokumenat Br.28 iz nemacke t.zv. "Bele knjige"(Dokumente zum Konflikt mit Jugoslawien und Griechenland) u overenom izvodu, pod Br.J/1.

Na nekoliko nedelja pre okupacije Cehoslovacke republike, u svom govoru u Rajhstagu na dan 3o januara 1939 godine, Hitler o Jugoslaviji izjavljuje sledece:

> "Drzava koja je od Velikog rata naovamo sve vise privlacila poglede naseg naroda, jeste Jugoslavija.Visoko postovanje koje su nekada nemackivojnici osetili prema ovom junackom narodu, produbilo se odonda i razvilo u iskreno prijateljstvo."

Podnosi se Sudu dokumenat Br.32 iz navedene nemacke "Bele knjige", u overenom izvodu pod Br. J/2/.

Pred napad na Poljsku i pocetak Drugog svetskog rata, Hitler 1 juna 1939 godine, prilikom sluzbene posete svoga agenta,Kneza Pavla, u Berlinu, izjavio je:

> "Nemacko prijateljstvo prema jugoslovenskom narodu nije samo spontano.Ono je dobilo svoju dubinu i trajnost tokom tragicnih pometnji Svetskoga rata... U to verujem tim pre sto cvrsto zasnovani i pun poverenja odnos Nemacke prema Jugosoaviji bas sada - kada smo ~~iskrsrtstili~~ istoriskim zbivanjima postali susedi sa zajednickim granicama koje su zauvek utvrdjene- obezbedice ne samotrajni mir izmedju nasa dva naroda i nase dve zemlje, nego ce sta vise pretstavljati i elemenat smirivanja za nas nervozno uzbudjeni kontinenat."

Vidi dokumenat TC.92- G.B.114,koji je Sudu vec podnet.

A posto je pregazio Poljsku, Hitler se zuri da, u svome govoru u Rajhstagu 6 oktobra 1939 godine, ponovno uveri Jugoslaviju sledecom izjavom:

> "Odmah posle anslusa saopstio sam Jugoslaviji da ce odsad i nasa granica prema njoj za Nemacku biti neizmenjiva i da zelimo s njom ziveti samo u miru i prijateljstvu."

Vidi dokumenat TC. 43 - G.B.8o, koji je takodje Sudu vec podnet.

Tako je Hitler, kad bi njegova zaverenicka osvajacka banda stegnula jos vise ratni lanac oko Jugoslavije, davao razuveravajuce izjave oprijateljstvu prema Jugoslaviji i o neizmenjivosti njenih granica. A kad je Jugoslavija bila potpuno opkoljena, Hitlerovskim pancirskim divizijama, i kad je petokolonaska vlada Kneza Pavla, Cvetkovica i Maceka potpisala Trojni pakt, onda je na deset dana ped napad na samu Jugoslaviju, Ministar inostranih polova Rajha, optuzeni von Ribentrop, izjavio sledece:

> "Nemacka sama - to ovde svecano izjavljujem - nema na tome podrucju ni teritorijalnih ni politickih interesa."

Podnosi se Sudu dokumenat Br. 72 iz vec pomenute nemacke "Bele knjige" u overenom izvodu pod Br. J/ 3.

A zvanicna nota vlade Rajha istoga datuma glasi:

> "Gospodine Pretsednice Ministarskog saveta! U ime i po nalogu Nemacke vlade imam cast da Vasu Ekselenciju izvestim o sledecem: Nemacka vlada i ovoga puta potvrdjuje svoju odluku da suverenitet i teritorijalni integritet Jugoslavije uvek postuje... Joahim von Ribentrop,s.r."

A 080552

H1477 - 0009

Vidi dokumenat PS 245o - G.B. 123, koji je Sudu ranije podnet.

Kulminaciju mucki pripremljenog hitlerovskog verolomstva,koje se ocituje u ovim zvanicnim izjavama koje je Vlada Rajha objavila u svojoj"Beloj Knji[illegible]", pretstavlja sledeca izjava Hitlerova u trenutku samog muckog i verolomnog napada na Jugoslaviju:

> "Nemacki narod nema nikakve mrznje prema srpskom narodu! Nemacki narod pre svega ne vidi nikakvog razloga da se bori protiv Hrvata ili Slovenaca.On od njih nista nece."

Podnosi se Sudu dokumenat iz vec citirane"Bele knjige",str.1-4, u overenom izvodu kao jugoslovenski dokumenat Br. J/4.

Ovako govoreci Vlada Rajha je vec okupirala, anektirala i rasparcavala teritoriju Jugoslavije,raseljavala Sloveniju, bombardovala otvorene gradove i sela, odvodila u logore, sprovodila kaznene ekspedicije i sa stotinu drugih nacina odmah zapocela onaj planski i lukavo izvrseni zlocin unistavanja naroda Jugoslavije,koji je doneo smrt za najmanje 1.65o.ooo ljudi,zena i dece Jugoslavije.

A 080553

H1477 - 0010

II. Z L O C I N A C K A A G R E S I J A

1. NAPAD.

Zlocinacka protivpravnost i bezobzirnost naci-fasistickog napada na Jugoslaviju opste je poznata.

Jugoslavija je napadnuta 6 aprila 1941 godine rano ujutro, bez ikakve prethodne opomene i objave rata. Time su tesko povredjeni propisi III Haske konvencije o otpocinjanju neprijateljstava od 18 oktobra 1907 godine, kao i Kelog- Brijanov pakt od 27 avgusta 1928 godine. Dokumenta o tome vec su predata Sudu, te se pozivamo na njih i na Zapisnik pretresa od 4 i 7 decembra 1945 god.

Ovaj napad otpoceo je bombardovanjem iz vazduha nebranjenih gradova, narocito prestonice Jugoslavije, Beograda, iako je Beograd jos pre pocetka rata bio oglasen otvorenim, nebranjenim gradom.

Sudu je vec podnet dokumenat o konferenciji koju je Hitler odrzao sa nemackom Vrhovnom komandom na dan 27 marta 1941, na kojoj su ucestvovali optuzeni Gering, Kajtel i Jodl, i u cijem zapisniku citamo odluku Vlade i Vrhovne komande Rajha zapisanu sledecim recima (Vidi zapisnik od 7 decembra 1945, Str. 1143, dokumenat PS. 1746 - G.B. 12o):

> "Firer je resen da, ne cekajuci na mogucne izjave lojalnosti nove vlade, izvede sve pripreme u cilju da se Jugoslavija unisti vojnicki i kao nacionalna jedinica ... Napad ce otpoceti cim sredstva i trupe za ovo budu spremni."

A kako je ovaj napad trebalo izvrsiti, u navedenom Zapisniku je zabelezeno sledecim recima (Str. 1144):

> "5) Glavni zadatak vazduhoplovstva jeste da pristupi sto je mogucno pre unistenju zemnih postrojenja jugoslovenskog vazduhoplovstva i da unisti prestonicu Beograd vrseci napade u talasima."

I prisutni konferenciji, optuzeni Gering, izvrsio je zlocinacki zadatak unistenja Beograda napadom iz vazduha. O tome se predaje sudu svedocanstvo nemackog general-obrsta Aleksandra Loehr-a, koji se sada nalazi u Jugoslaviji kao ratni zarobljenik.

U pocetku rata, tj. 1939 godine, kada je Nemacka izvrsila napad na Poljsku, general Loehr bio je komandant t.zv. IV Luftflotte, i na tom polozaju ostao je u toku agresija izvrsenih protiv Jugoslavije, Grcke i S.S.S.R., sve do avgusta meseca 1942. Vazduhoplovne jedinice pod njegovom komandom izvrsile su navedeni napad na Beograd.

Evo sta izjavljuje general Loehr, na saslusanju koje je izvrsila Drzavna Komisija Jugoslavije na dan 24 maja 1945 god.:

> "Ove vazduhoplovne jedinice vodile su vazdusni rat u Jugoslaviji. Moj neposredni pretpostavljeni bila je nemacka Vrhovna vazduhoplovna komanda pod Rajhsmarsalom Geringom. Sve meni potcinjene jedinice, osim grupe u Gracu, ucestvovale su u bombardovanju Beograda."

A 080554

H1477 - 0011

Na saslusanju od 25 maja 1945 general Loehr je izjavio sledece:

"Dosao sam 26 marta 1941 god. u Sofiju, jer sada je trebalo da pocne rat sa Grckom... 27 marta 1941 god. .... pozvat sam iznenada za Berlin, gde sam primio zapovest od marsala Rajha Geringa da pripremim vazduhoplovni rat protiv Jugoslavije. Kratko vreme zatim dosao je zamnom i moj stab, i to u Bec... U prvom razgovoru sa Geringom nije mi jos bio poznat termin (datum) pocetka rata protiv Jugoslavije,ali uskoro potom primio sam u Becu pismenu zapovest u kojoj je pocetak operacija utvrdjen za 6 april... Zapovest za bombardovanje Jugoslavije,a narocito Beograda primio sam,- u koliko se secam,- dva dana pred napad.Odnosne zapovesti su dosle licno od marsala Rajha Geringa."

Podnosi se sudu izvod iz svedockog iskaza generala Loehra, kao dokumenat J/ 5.

Ova bombardovanja pretstavljaju pretstavljaju najteze zlocine protiv odredaba Haske konvencije o zakonima i obicajima rata na suvu od 1907, Cl.25 Reglemana.

2.- <u>POVREDE SUVERENITETA.-</u>

Ovaj inicijalan zlocin u toku vrsenja napada na Jugoslaviju, Hitlerova Vlada odmah je propratila jednim nizom drugih grubih povreda Medjunarodnog prava, kojima je povredjena suverenost jugoslovenske drzave.

Poznato je da je, protivno odredbama III Haske konvencije, Cl.42 i sled. Reglemana, Hitlerova Vlada odmah po okupaciji pristupila rasparcavanju jugoslovenske okupirane teritorije. Izvesne delove ove teritorije ona je poslila svojim satelitima Italiji, Madjarskoj i Bugarskoj, koje su ih i formalno anektirale.Druge delove okupirane jugoslovenske teritorije nacisticka Vlada pripojila je Trecem Rajhu, a pored svega toga protivpravno je obrazovala marionetsku Pavelicevu Hrvatsku i Nedicevu Srbiju.

Teritorija koju je nacisticka Vlada neposredno anektirala obuhvatila je severo-istocni deo Slovenije, i anektirana oblast usla je u sastav nemacke teritorije pod nazivom "Untersteiermark".

Na ovoj teritoriji nacisticka Vlada ukinula je postojece jugoslovensko zakonodavstvo i uvela svoje sopstveno. Time je nacisticka Vlada citav niz mera, cija je zakonska obaveznost s jedne strane dovela do gazenja svih prava jugoslovenskih drzavljana, a sa druge strane imala za posledicu citav niz ratnih zlocina.Ilustracije radi ovde se sudu podnose sledeci primeri:

a) na dan 24 marta 1942 Sef nemacke Civilne uprave u anektiranoj oblasti zvanoj Untersteiermark, Gauleiter Uiberreither, propisao je uredbu kojom je jugoslovenskom stanovnistvu ove oblasti nametnuo vojnu obavezu u nemackoj vojsci.Ovu uredbu propisao je,kako se u samom njenom tekstu veli, " u sporazumu sa Vrhovnom komandom oruzane sile i Ministrom Rajha za unutrasnje poslove.

   U to vreme Ministar Rajha za unutrasnje poslove bio je optuzeni Frick.

b) istoga dana, drugom jednom uredbom, Gauleiter Uiberreither nametnuo je jugoslovenskom stanovnistvu i obaveznu sluzbu rada.

A0480555

H1477 - 0012

t.zv. Arbeitsdienst. Ovu je uredbu propisao takodje "u sporazumu sa Ministrom Rajha za unutrasnje poslove."

c) najzad, na dan 25 marta 1942 godine Gauleiter Uiberreither uveo je posebnom uredbom t.zv. "Nirnbersko rasno zakonodavstvo" za celokupno jugoslovensko stanovnistvo njegovog podrucja. U ovoj uredbi lakonski stoji da ju je Uiberreither propisao " na osnovu dobivenih ovlascenja."

Za ovu grubu povredu Medjunarodnog prava snosi odgovornost Vlada Rajha.

Podnose se Sudu fotostati pomenutih uredaba, otstampanih u "Sluzbenom listu uredaba Sefa Civilne uprave Donje Stajerske" ("Verordnungs - und Amtsblatt des Schefs der Zivielvervaltung in der Untersteiermark") Br. 75 od 30 marta 1942 god. str. 533 i 534, kao jugoslovenski dokumenat J/6.

Na osnovu samo ovih triju uredaba, oggani nacisticke drzave u navedenoj okupiranoj oblasti Jugoslavije uzimali su na odgovornost jugoslovenske drzavljane koji se - shodno propisima Medjunarodnog prava - nisu hteli odazvati nametnutoj im vojnoj i radnoj obavezi ili podvrgnuti propisima Nirnberskog rasnog zakonodavstva. Ovo je imalo za posledicu ubijanje i zlostavljanje mnogih hiljada jugoslovenskih gradjana.

Kada je u toku 1943 godine doslo do kapitulacije Italije, nemacke trupe protegle su svoju okupaciju i na one delove jugoslovenskog podrucja, koje su dotle zaposedale italijanske trupe. I u tim oboastima organi nacisticke uprave nametnuli su nemacko zakonodavstvo.

Tako na primer, u Ljubljanskoj pokrajini, nemacki Vrhovni komesar na operaciskom podrucju Jadransko primorje, Rainer, pozvao je u nemacku vojsku jednim proglasom od avgusta 1944 godine sve jugoslovenske drzavljane rodjene izmedju 1914 i 1926 godine, to jest ukupno trinaest godista. Ovaj poziv izvrsio je na osnovu nacistickog zakona o obaveznoj ciilnoj sluzbi od 31 oktobra 1942 god., kao i na osnovu njegove sopstvene uredbe o vojnoj duznosti na podrucju Jadransko primorje, Br. 3 od 29 novembra 1943 god.

Podnosi se Sudu Poziv Rainerov kao jugoslowenski dokumenat J/7/.

Nekolika hiljada jugoslovenskih gradjana koji se na ovaj poziv nisu odazvali, bilo je zlostavljano i ubijeno.

3.-PROTIVPRAVNO HAPSENJE I ZLOSTAVLJANJE JUGOSLOVENSKIH DIPLOMATA I KONZULA.-

Iz prednjeg izlaganja jasno se vidi da su nacisticka Nemacka i njeni organi jos odmah u toku i neposredno posle napada na Jugoslaviju izvrsili teske zlocine i povrede Medjunarodnog prava.

Medjutim, pored napred iznetih slucajeva postoji jos jedan izvanredno karakteristican i tezak primer zlocinacke delatnosti organa nacisticke Vlade. Sud ce ovom primeru pokloniti narocitu paznju, prvo s toga sto je on u toku celog proteklog rata bio jedan i jedinstven, a drugo i zato sto pokazuje da clanovi Hitlerove Vlade nisu znali ni za kakve granice u sprovodjenju svoje zlocinacke zavere.

Radi se o hapsenju jugoslovenskih diplomata i konzula odmah po izvrsenoj agresiji prema Jugoslaviji i o njihovom zatvaranju i zlostavljanju u koncentracionim logorima u Nemackoj. Ova zlostavljanja bila su toliko teska

A 080556

H1477 - 0013

da je nekoliko jugoslovenskih diplomatskih pretstavnika umrlo u samim logorima, dok je izvestan broj ostao sa trajno narusenim zdravljem.

Znacajno je da su u tom pogledu postojale prethodne pripreme od strane nacisticke vlade i tadasnjeg Ministra inostranih poslova optuzenog Ribentropa, jos pre napada na Jugoslaviju.

O tim pripremama, kao i o naredjenjima koja su izdata iz Berlina za zatvaranje i interniranje jugoslovenskih diplomatskih pretstavnika postoje autenticni dokazi.

Podnose se Sudu tri telegrama koji su zaplenjeni u nemackim arhivama u Holandiji, i koje je Komisija Ujedinjenih naroda za ratne zlocine u Londonu podnela u originalu na uvidjaj jugoslovenskom delegatu u toj Komisiji. Sudu se podnose overeni prepisi tih telegrama.

To su cirkularni telegrami koji su iz Berlina upuceni svima organima SIPO-a, SD-a i STAPO-a.

Prvi telegram upucen je uoci napada na Jugoslaviju, t.j. 5 aprila 1941, i njime je naredjeno hapsenje jugoslovenskog Vojnog izaslanika u Berlinu, pukovnika Vladimira Vauhnika. Ovaj telegram glasi:

"Telegram Br.6122.
5 april 1941.
Berlin NU - 53891 5.4.41. 1842 -MEI.

Svima punomocnicima, zapovednicima i komandirima pod Sefom SIPOA i SD-a. Kao i svima postajama STAPO-a na granicama i aerodromima.

Predmet: Jugoslovenski vojni atase u Berlinu, pukovnik Vladimir Vauhnik. Bez pratnje. Treba Vauhnika ako pokusa da dospe u inostranstvo, zadrzati."

Posle ovoga u telegramu se navodi licni opis pukovnika Vauhnika. Telegram je potpisan oznakama RSHA - ROEM. 4. E. 6. - V. 834 KLEING -

Drugi telegram upucen je na sam dan napada na Jugoslaviju, t.j. 6 aprila 1941 god. i njime je naredjeno da se granice Rajha zatvore za sve jugoslovenske i grcke drzavljane, ukljucujuci diplomate. Ovaj telegram glasi:

"Telegram Br. 6143: 6.4.41.
Blitz BLN NUE 53 9o5 6.4.41. 12.3o - WE -
Svima postajama STAPO.
B. Pnsp-u, zapovednicima i komandirima SIPo-a i SD-a --
C. Granicnim inspektodma --
Predmet: Jugoslwija i Grcka.--
U vezi poznatih dogadjaja.--
Granica Rajha ima se odmah zatvoriti za jugoslovenske i grcke drzavljane. Ovo naredjenje vazi i za diplomate. Ukoliko se zadrze diplomati ima se najhitnijim telegramom izvestiti (Blitz FS).
U pogledu daljeg potupka (interniranje 2PP) sledi dalje uputstvo."

Potpisano: RSHA ROEM. 4 E 6. - Potpis SCHELENBERG.

Najzad, treci telegram takodje je razaslat na sam dan napada na Jugoslaviju i njime je naredjenje o zatvaranju granica i hapsenju diplomata izrecno protegnuto i na konzule i kurire.

A 080557

H1477 - 0014

Ovaj telegram glasi:

"Telegram Br. 6151. 6.4.41.
"Blitz Berlin NUE Br. 53.923 6.4.41. 1850.
a) Svima postajama STAPO.
b) Inspektorima, zapovednicima i komandirima SIPO-a i SD-a.
c) Granicnim inspektorima.
POVERLJIVO.
Predmet: Jugoslavija i Grcka.
Veza ovdasnji telegram Blitz FS Br. 53905 od 6.4.41.
Sa kuririma i konsulima ima se postupiti kao i sa diplomatima.
RSHA ROEM 4 E 6 34342 KLEING Gez. SCHELLENBERG."

Ova naredjenja stajala su u okviru jednog sireg plana, koji je imao za cilj da progoni Jugoslovene koje je rat bio zatekao u Nemackoj i u dotle okupiranim zemljama. I to narocito Srbe i srpsku inteligenciju.

Nekoliko dana posle gorenavedenih telegrama, poslato je iz Berlina jos jedno telegrafsko naredjenje koje glasi:

"Telegram Br. 6524. 12 april 1941.
Blitz. - Berlin NUE 57 248 12.4.41. 12.15.
Svima postajama STATPOLICAJA (ukljucujuci Protektorat) -
Svima komandirima Sicherheitspolizei i SD u Generalguvernemanu.

Svima ispostavama Pariz -Brisel - Hag - Oslo -
Kao obavestenje: svima visim SS i Polizei firerima - svima zapovednicima Sicherheitspolizei-a i SD-a (takodje u zaposednutim oblastima) - svima inspektorima Sicherheitspolizei-a i SD-a - i svima otsecima SD-a

Svi srpski studenti koji se sada nalaze u Rajhu ili u zaposednutim oblastima imaju se odmah uhapsiti. Dalje se imaju odmah uhapsiti sva ona lica koja se moraju smatrati da pripadaju t.zv. srpskoj inteligenciji, ili koja su se inace istakla kao vodje ili aktivisti. o uhapsenima izvestite nas odmah telegrafskim putem, navodeci licne podatke, zanimanje, i poslednje boraviste. Prijaviti ako nekoga nema.

Reichsicherheitshauptamt. Roem. 4.D.2.
- L.V.Mueller - SS - Brigadefuehrer."

Podnose se Sudu overeni prepisi sva cetiri gonja telegrama, kao jugoslovenska dokumenta J/8, J/9, J/10 i J/ 11.

Na mesec dana posle toga doneta je definitivna odluka o sudbini svih uhapsenih Jugoslovena, pa i diplomatsko-konsularnih pretstavnika. To je ucinjeno novim telegrafskim naredjenjem, u kome stoji sledece:

"Telegram Br. 9447 23 maj 1941.
Berlin NUE 91403 23/5/41 - MA -
Svima visim i nizim postajama STAPO-a (ukljucujuci Protektorat)
Svima komandirima SIPO-a i SD-a u Generalguvernemanu.
Ispostajama Paris,-Brisel,-Hag,-Oslo.
Kao obavestenje:
Svima visim SS- i Polizei- fuehrerima.
Svima zapovednicima SIPO-a i SD-a (takodje u zaposednutim oblastima)
Svima inspektorima SIPO-a i SD-a
Svima visim otsecima SD-a

A 080558

H1477 – 0015

Predmet: hapsenje srpskih studenata i inteligencije.
Veza: ovdasnji FS V. 5.4. i Blitz FS V. 12.4.41.
Srbi koji su na osnovu ovdasnjih naredjenja od 5.4. i 12.4.41 uhapseni imaju se do daljeg naredjenja uputiti u koncentracioni logor. Nije potrebno stavljati predlog o zastitnom pritvoru i urucivati naredjenja o zastitnom pritvoru...."

Ovaj telegram podnosi se Sudu u overenom prepisu kao jugoslovenski dokumenat J/12.

O sudbini svih ovih Jugoslovena koji su na osnovu ovih naredjenja internirani po koncentracionim logorima u Nemackoj bice reci docnije. Ovde ce se navesti zlocinacki postupak koji je priienjen prema diplomatsko-konsularnim pretstavnicima.

O tome postoje svedocanstva nekolike prezivelih jugoslovenskih konzula.

Podnose se kao dokaz:

a) iskazi svedoka Vojislava Jakovljevica, Sretena Stojakovica, Dr. Nikodija Jovanovica i Bogdana Smiljanica, koje su imenovani podneli u zvanicnom izvestaju Ministarstvu inostranih poslova u Beogradu na dan 11 septembra 1945 (Dokumenat J/14); i

b) iskaz svedoka Miliveja Pandurevica, koji je saslusan od strane Jugoslovenske drzavne komisije na dan 11 oktobra 1945 (Dokumenat J/15

Svi ovi svedoci, koji su bili ne samo ocevidci nego i zrtve ovih zlocina, potvrdjuju sledece:

Pocev od 15 aprila 1941, to jest ueci napada na Jugoslaviju, pa nadalje, organi Gestapoa uhapsili su sledece jugoslovenske diplomatske i pretstavnike:

- Generalnog konsula u Celovcu (Klagenfurt, Austrija), Sretena Stojakovica,
- Generalnog konsula u Minhenu, Vojislava Jakovljevica,
- Generalnog konsula u Hamburgu, Miliveja Pandurevica,
- Generalnog konzula u Pragu, Radiveja Sumenkovica,
- Generalnog konsula u Dizeldorfu, Branislava Dimitrijevica,
- Generalnog konsula u Gracu, Dr. Misetica,
- Generalnog konsula u Mecu, Bogdana Smiljanica,
- Vice-Konsula u Dizeldorfu, Josipa Logara,
- Sekretara konsulata u Mecu, Savu Krstica,
- iseljenickog Komesara u Nemackoj, sa sedistem u Dizeldorfu, Mirka Kranjc
- sekretara poslanstva u Berlinu, Pogacnika.

Neki od ovih pretstavnika uhapseni su u samoj Nemackoj, dok su drugi nasilno transportovani u Beograd i naknadno tamo uhapseni od strane Gestapoa.

Posto su prvo drzani po zatvorima, ovi pretstavnici internirani su po raznim koncentracionim logorima u Nemackoj, gde su zlostavljani na svirep nacin.

Ilustrativan je slucaj sa devetoricom konsularnih pretstavnika i cinovnika (napred pomenuti Jakovljevic, Dimitrijevic, Stojakovic, Pandurevic, Smiljanic, Teskovic

A 080559

H1477 – 0016

Logar, Kranjc). Oni su internirani u logoru SACHSENHAUSEN, kod Oranienburg-a, blizu Berlina, i tamo su drzani sve do februara 1945 godine. Tada su svi premesteni u zloglasni logor smrti BELSEN, gde su izlozeni jos strasnijim prilikama od onih koje su vladale u Sachsenhausen-u. Usled ovog videgodisnjeg zlostavljanja u najgorim koncentracionim logorima, od 1 do 19 marta 1945 umrli su od iznemoglosti trojica od ovih devet konzularnih pretstavnika u samom Belsenu: Logar, Kranjc i Dimitrijevic. Cetvorica drugih razboleli su se od pegavog tifusa, i ubrzo potom umrla su jos dvojica: Toskovic i Krstic. Tako su od ukupno devet pretstavnika petorica njih pali kao zrtve nacistickih zlocina.

Za ove zlocine, kao i za samo zatvaranje, interniranje i zlostavljanje zvanicnih pretstavnika jedne drzave, odgovoran je licno, kao tadasnji ministar spoljnih poslova, optuzeni Joachim von Ribbentrop.

Gornjim zlocinima povredjena su ne samo sva osvestana pravila medjunarodnog prava, nego i izrecne odredbe posebnog Konzularnog Ugovora koji je zakljucen izmedju Jugoslavije i Nemacke 1 maja 1934 godine.

Podnosi se Sudu overeni izvod iz ovog Ugovora, kao dokumenat J/16.

A 080560

H1477 - 0017

III. RATNI ZLOCINI

1. MASOVNO UBIJANJE STANOVNISTVA I UNISTAVANJE NASELJA

Postupajuci po Hitlerovom nacelu da se "ne mogu germanizovati narodi, vec samo tle", Nemci su za sve vreme okupacije, u svima pokrajinama Jugoslavije bez razlike, istrebljivali stanovnistvo na razne nacine, vrseci sve moguce vrste zlocina, - zverski ubijajuci, masovno i pojedinacno,neboracko, civilno stanovnistvo, starce, zene i decu.

Iz ogromnog broja utvrdjenih hitlerovskih zlocina ovde se navode samo najkarakteristicnija i najtipicnija zverstva, iz kojih se vidi da su ona planski izvodjena po najvisim naredjenjima.

Od pocetka do kraja okupacije Jugoslavije, po opstim naredjenjima vlade Rajha i O.K.W.-a (nemacke vrhovne komande), nemacki komandanti na svima podrucjima Jugoslavije izdavali su ista uputstva i naredjenja, kojima se srovodilo u delo plansko unistavanje stanovnistva, njegovih domova i njegove imovine.

Tako je, na primer, nemackim trupama u Bosni i Hercegovini general-lajtnant NEIDHOLDT izdao "divizijsko naredjenje br. 121 od 11.9.1944, br. 260/44", kojim naredjuje 369. pesadiskoj diviziji da izvrsi "ciscenje" Hercegovine. U tac.8 ovog naredjenja stoji doslovno sledece:

> "Mesta Zagnjezde i Udor imaju se unistiti. Musko stanovnistvo tih mesta povesati, a zene i decu srovesti u Stolac".

Podnosi se sudu overena fotokopija ovog naredjenja, kao dokumenat J/17.

Slicno ovom naredjenju, obavestajni pukovnik BUSSMAN izdao je komandantima nemackih pukova pred ofanzivu sledece "Uputstvo za obavestavanje o neprijatelju", pod br. 1025/44 od 11 jula 1944, gde se izmedju ostaloga naredjuje i sledece:

> "Prilikom izvestaja o gubitcima neprijatelja imaju se kao zarobljenici i poginuli na strani neprijatelja javiti samo oni koji su uhvaceni sa oruzjem u ruci, odnosno koji su ubijeni u borbi. Svi ostali vaze kao uhapseni civili i ostali mrtvi. Ovo razlikovanje je vazno".

Ovakvim uputstvom islo se na to da se u zvanicni izvestaj o gubitcima ne unose i one mnogobrojne zrtve medju neborackim stanovnistvom, koje su Nemci nemilosrdno ubijali.

Podnosi se Sudu overena fotokopija ovih Uputstava, kao dokumenat J/18.

U duhu naredjenja nemackog vrhovonog vojnog vodjstva, general artilerije BADER izdao je, u svojstvu glavnokomandujuceg i zapovednika Srbije, zapovest od 28 februara 1943 o merama odmazde koje se imaju primenjivati prema stanovnistvu na teritoriji Srbije. Na ovu zapovest on se poziva u svome aktu Ia, br. 684/43 od 2 marta 1943, koji je uputio bugarskom general-lajtnantu Nikolovu, ovim recima:

> "Smatram narocito vaznim da se naredjenja nacelne prirode, narocito naredjenje o <u>merama odmazde</u> od 28.2.1943, tacno prenose".(

A 080561

H1477 – 0018

Podnosi se sudu overeni prepis u izvodu iz gornjeg akta, kao dokumenat J/19.

No, i pre dolaska na polozaj zapovednika Srbije, general Bader je vrsio funkciju predstavnika nemacke vrhovne komande u Srbiji, i kao takav nemilosrdno je primenjivao mere odmazde i zastrasivanja prema stanovnistvu.

U jednoj svojoj javnoj "Opomeni" stanovnistvu Srbije, koja je u vidu plakata istaknuta u svima mestima, on je doslovno izjavio sledece:

> "...Svaki koji ometa mir u zemlji, bilo da je pristalica pobunjenika, ili pomaze njihove namere, priprema ili izvodi dela sabotaze, bice od sada, bez ikakve milosti, kaznjen iskljucivo smrcu".

Sudu se podnosi overena fotokopija ove "Opomene", kao dokumenat J/20.

Za vreme njegovoga komandovanja u Srbiji, i prema njegovim naredjenjima izvrsen je jedan od najtezih zlocina. To je bio pokolj koji je izvrsila jedna nemacka "kaznena ekspedicija" pod vodjstvom majora KOENIG-a, na dan 21 oktobra 1941 godine u Kragujevcu. Pored Koenig-a, u organizovanju i izvrsenju ovog zlocina ucestvovali su i Kreiskomandant BISCHOFSHAUSEN, Ortskomandant Dr.ZIMMERMAN i drugi.

Jos na 10-15 dana pre izvrsenja zlocina, stigao je u Kragujevac jedan bataljon kao pojacanje tamosnje nemacke posade. Pre toga bila su unistena tri sela: Meckovac , Marsic i Grosnica, sva u okolini Kragujevca, kojom je prilikom kaznena ekspedicija pobila na dan 19 oktobra 1941, i to u Meckovcu 66 lica, u Marsicu 101 lice, i u Grosnici 100 lica. Sva pobivena lica bili su mirni stanovnici navedenih sela.

Kada je, posle ovih zlocina, kaznena ekspedicija stigla u Kragujevac, Nemci su pristupili izvrsenju plana o unistenju gradjanstva Kragujevca, i to narocito srpske inteligencije. Najpre je Kreiskomandant Dr. Zimmerman, pocetkom oktobra, insistirao kod direktora kragujevackih skola da deca redovno posecuju predavanja, jer da ce u protivnom biti smatrana saboterima i streljana. Pod takvom pretnjom svi su djaci redovno dolazili u svoje skole. Zatim su, na dan 18 oktobra 1941, Nemci pohvatali i pozatvarali, prema jednom spisku, sve muskarce Jevreje, kao i sve one koje su smatrali za komuniste. Zatvorili su ih u barakama ranije jugoslovenske Autokomande na Stanovljanskom polju. Tu su ih drzali bez hrane do 20 oktobra, kada su ih, oko 18 casova, sve postreljali. Tom prilikom ubijeno preko 60 lica. Toga istog dana, 20 oktobra, pristupili su skupljanju svih muskaraca u Kragujevcu bez razlike. Posto su prethodno blokirali sve izlaze iz varosi, Nemci su nasilno usli u sva nadlestva, opstinu, nacelstvo, sudove, itd., pa su iz njih izveli sve cinovnike i sudije. Zatim su iz gimnazije i uciteljske skole izveli sve profesore, i sve djake od V razreda navise, zajedno sa direktorima. Sproveli su, sa radnicima koje su usput sakupljali, u kasarnu 3. artileriskog puka, i usput su ih uveravali da ih tamo vode samo u cilju legitimisanja. Pored ostalih, u tu kasarnu sproveli su i sve zatvorenike iz kragujevackog zatvora.

Kad su svi dovedeni u krug kasarne, oduzete su im stvari, pa su najpre streljani zatvorenici iz kragujevackog zatvora, njih oko 50. Ostali su zatvoreni u barake, i sutradan, 21 oktobra, pocev od 7 casova, izvodjeni su u grupama na Stanovljansko polje, te su tamo mitraljezima streljani. Svaki put, zrtve su bivale dotucene iz revolvera i pusaka. Zatim su se Nemci vracali po nove grupe, a kada je streljanje svih grupa zavrseno, izveli su paradu kroz varos. Od pohapsenih lica koja nisu streljana, odvojeno je njih cetiri stotine, koji su zadrzani kao taoci. Poslednje grupe vezivane su konopcem, pa cak i bodljikavom zicom.

A 080562

H1477 – 0019

Racuna se da je u ovom masovnom pokolju izgubilo zivot oko 7.000 (sedam hiljada) lica, od kojih su do sad utvrdjena imena za 2.324 (dve hiljade tri stotine dvadeset cetiri) zrtve. Medju njima nalazi se 144 (sto cetrdeset cetiri) maloletnika ispod 18 godina, kao i 11 (jedanaest) ljudi iznad 70 godina starosti.

U svom proglasu ("Obznani") stanovnistvu Kragujevca od 21 oktobra 1941, nemacka mesna komandantura (Standortkommandantur) priznala je da je ukupno pobiveno 2.300 (dve hiljade tri stotine) lica.

Podnosi se sudu overena fotokopija ovog proglasa, kao dokumenat J/21.

Posle izvrsenog masovnog ubijanja, rodbini zrtava zabranjeno je da uopste prilazi mestu gde je izvrseno streljanje, sve dok nije zavrseno ukopavanje i uklanjanje svih tragova streljanja. Isto tako, porodicama je zabranjeno da cine pomen zrtvama, kao i da se u uverenjima o smrti oznacava da su streljane.

Ista nemacka kaznena ekspedicija koja je izvrsila gornje zlocine, unistila je u prolazu jos i veci deo varosica Gornji Milanovac, Rudnik i Krupanj, paleci domove u njima.

Istovremeno sa masovnim streljanjem u Kragujevcu, izvrseno je i drugo streljanje ogromnih razmera u varosi Kraljevu, Tom prilikom streljano je oko 5.000 (pet hiljada) zrtava. I ove zrtve su Nemci, po istom sistemu i istim metodama, sakupili iz svih nadlestava, ustanova, fabrika, skola, itd. Medju pobivenim zrtvama bilo je inzinjera, sudija, profesora, radnika, zemljoradnika, kao i izbeglica iz Slovenije, Hrvatske I Bosne.

O ovome se Sudu podnosi zvanican izvestaj koji je Zemaljska Komisija Srbije za utvrdjivanje zlocina okupatora i njihovih pomagaca podnela, pod U. Br. 5876 od 6 septembra 1945, Drzavnoj Komisiji u Beogradu, kao dokumenat J/22.

Na dva meseca pre ovoga, u avgustu 1941, nemacke SS. trupe izvrsile su niz masovnih mucenja i ubijanja stanovnistva severne Macve i Sapca, u Srbiji. Ovi zlocini zauvek su ostali u uspomeni preživelih stanovnika pod nazivom "krvavi mars" i "logor u Jarku".

Organizator tamo izvrsenih zverstava bio je sabacki Kreiskomandant QUASNY. Po njegovom naredjenju vojnici jedne kaznene ekspedicije pobili su 20 i 21 avgusta 1941, u selu Prnjavoru, 140 mirnih seljaka. U isto vreme, nocu izmedju 20 i 21 avgusta, ubijeno je 10 lica u Sapcu i obeseno o elektricne stubove u varosi.

Posle toga, u istom kraju, nastaje pokolj ogromnih razmera. Pocetkom septembra 1941, jedna velika nemacka kaznena ekspedicija pokupila je iz Sapca sve muske stanovnike od 14 do 70 godina starosti, i poterala ih na t.zv. "Krvavi mars" od Sapca, preko Save do mesta Jarak u Sremu i natrag. Oko 5.000 (pet hiljada) ljudi i decaka bilo je primorano da trcecim korakom predje rastojanje od 23 kilometra i natrag. Oni koji su od iznemoglosti zaostajali, bivali su nemilosrdno ubijani na licu mesta. Kako je bilo mnogo starih i iznemoglih, broj zrtava je beio veoma veliki, narocito prilikom prelaza mosta preko Save. Tu je kolona sacekivana udarcima kundaka, i usled toga mnoge zrtve pale sa polusrusenog mosta u vodu i udavile se. U logorima u Klenku i Jarku, gde su prenocile, zrtve su cele noci mucene gladju i drugim zlostavama. Kada se ova grupa vracala, jedna druga grupa od 800 (osam stotina) seljaka takodje je gonjena istim

A 080563

H1477 - 0020

putem, ali uz jos gora mucenja: svi su naterani da hodaju i trce sa rukama podignutim u vis, i usput su sistematski ubijani, tako da je od Sapca do logora u Jarku stiglo svega 3oo (tri stotine) preživelih.

Za to vreme nemacka kaznena ekspedicija spalila je cetiri ulice u Sapcu, i pobila je u gradu sve preostale muskarce. Druge nemacke formacije sakupljale su seljake iz svih okolnih sela, pa su ih u centru Sapca,na mestu zvanom "Bare", streljale u grupama od po sto i dve stotine.Minimalan broj onih koji su preživeli "Krvavi mars" bacen je u zatvror. Ovaj zatvor pretvoren je ubrzo potom u sabacki logor, kroz koji je od 1941 do 1943 prosle oko 25.ooo (dvadeset pet hiljada) ljudi.

O navedenim zlocinima podnose se Sudu - kao dokazi:

- Overen prepis zapisnika o iskazu svedoka Nikodija Vicentica i Mihaila Lolica,sacinjenog 16 februara 1945 kod Okruznog Poverenistva za ratne zlocine u Sapcu, kao dokumenat J/24;

- Overen prepis zapisnika o saslusanju svedoka Dimitrija Djordjevica,Mihaila Dojcinovica,Nikole Stefanovica,Stevana Jovicica i Ljubomira Petrovica, sacinjenog 6 februara 1945 kod Okruznog Poverenistva za ratne zlocine u Sapcu, kao dokumenat J/27;

- Overen prepis zapisnika o sasljusanju svedoka Stevana Taitovica, sacinjenog 18 februara 1945 kod Okruznog Poverenistva za ratne zlocine, kao dokumenat J/ 28;

- Overen prepis zapisnika o saslusanju svedoka Milorada Jelesica, sacinjenog 2o februara 1945 kod Okruznog Poverenistva za ratne zlocine u Sapcu, kao dokumenat J/29.

Sistem unistavanja stanovnistva i nastanjenih mesta putem t.zv. "kaznenih ekspedicija" postaje redovno sredstvo uprave na okupiranoj teritoriji, koje se primenjuje po pravilu bez ikakva povoda. Tako je Feldkomandant u Vrnjackoj Banji,HOERSTERBERG, izdao naredjenje jednoj "kaznenoj ekspediciji", koja je bila sastavljena od SS trupa i feldzandarmerije, da unisti sela Mackovac i Krivu Reku, u okrugu krusevackom.Kaznena ekspedicija dosla je iznenada u ta sela, pokupila je sve odrasle muskarce, pa je zatim stala ubijati pohvatane seljake, i rusiti i spaljivati kuce u selima. Izvestan broj pohvatanih ljudi, oko cetrdeset i pet, zatvoren je u seoskoj crkvi u Krivoj Reci, koja je potom minirana i bacena u vazduh zajedno sa zrtvama. Izmedju leseva i rusevina nadjen je docnije, u blizini ove crkve, i jedan les ispecen na raznju.

A 080564

H1477 - 0021

Kriva Reka i Mackovac imali su oko sto dvadaset (120) domova. Sada se nalazi u selu svega dvadeset domova, koji nisu potpuno izgoreli. Sva je stoka oterana (oko 800 krupne i 3.000 sitne stoke), a sva ljudska i stocna hrana je odnesena ili unistena.

Podnosi se Sudu kao dokaz overen prepis Izvestaja Okruznog nacelstva u Krusevcu od 20 oktobra 1942, podnetog ministarstvu unutrasnjih poslova kvislinske vlade Milana Nedica u Beogradu, kao dokumenat J/30.

O svireposti sa kojom su Nemci sistematski vrsili zlocine ove vrste, najbolje govori cinjenica da o tome postoji zvanican izvestaj kvislinskih saradnika Nemaca u Srbiji, kao sto je ovaj koji se podnosi Sudu.

U zaplenjenoj arhivi nemacke Feldkomandanture u Beogradu, pronadjen je jedan dokumenat koji sadrzi dokaz o jednom drasticnom primeru ovakvog unistavanja citavih naselja i njihovih stanovnika, medju hiljadama slucajeva te vrste za vreme okupacije u Jugoslaviji. To je jedno nepotpisano javno "Saopstenje", ostampano u vidu plakata, u kome doslovno stoji sledece:

"Vojni zapovednik u Srbiji saopstava:
U selu Skeli jedna komunisticka banda pucala je na nemacki vojni automobil.
Utvrdjeno je da su neki stanovnici sela bili zapazili pripreme za ovaj prepad.
Utvrdjeno je da su ovi stanovnici sela bili u mogucnosti da neopazeno uzbune obliznju srpsku zandarmerisku stanicu.
Utvrdjeno je da su ovi stanovnici sela mogli sasvim neopazeno da obaveste nemacka vojna vozila o pripremanom atentatu. Oni tu mogucnost nisu koristili i time su stali na stranu razbojnika.
SELO SKELA JE SPALJIVANJEM SRAVNJENO SA ZEMLJOM.
Pri tome je u pojedinim kucama eksplodirala municija. I time je dokazano saucesnistvo stanovnika sela.
Oni muski stanovnici sela, cije je saucesnistvo utvrdjeno, streljani su.
Pedeset komunista obeseno je na licu mesta."

Ovo saopstenje nemackog vojnog zapovednika u Srbiji otkriva svu bezobzirnost hitlerovskih okupatora u njihovom masovnom unistavanju nevinog stanovnistva i njihovih naselja.

Podnosi se Sudu overena fotokopija zaplenjenog "Saopstenja", kao dokumenat J/31.

Iako su skoro sve nemacke trupe vrsile u Jugoslaviji mnogobrojne zlocine masovnog ubijanja stanovnistva i unistavanja citavih naselja, ipak su se u toj zlocinackoj delatnosti jos narocito istakle zloglasne SS divizije. Jedna od njih, divizija "Prinz Eugen", bila je pretezno sastavljena od pripadnika nemacke manjine u Jugoslaviji, t.zv. folksdojcera, a komandno osoblje bilo je uglavnom obrazovano od oficira iz Rajha. Ovu je diviziju stvorio hitlerovski general-lajtnant Arthur PHLEPS, a posle njega je njom komandovao general Arthur SCHMIDTHUBER. Ova je divizija pocinila bezbroj zlocina, od kojih ovde navodimo samo nekoliko primera.

Dr. Eugen STUMF, prorucnik 1. bataljona te divizije, koji je zarobljen u Jugoslaviji, izjavio je, kao svedok, pored ostalog sledece:

A 080565

H1477 - 0022

"Kao najkrvolocniji oficiri divizije "Prinz Eugen", koji su licno naredjivali masakr stanovnistva i ubijanje ranjenih boraca Narodno-oslobodilacke vojske,bili su sledeci: Arthur Schmidthuber, pukovnik 14. puka, cini mi se rodom iz okoline Minhena; Herbert Folmer, major i komandant mog bataljona..... Dietsche, major i komandant jednog bataljona u 14. puku. Pomenuti Dietsche i Schmidthuber naredili su masovno klanje u Sutjeskoj.... Kad smo jednoga dana dosli u neko mesto u Pivi, naredio je Schmidthuber, usasvsi u kucu nekog ucitelja, cija se zena pre dva dana porodila, da se cela porodica momentalno iseli... U pomenutoj kuci bilo je dvanajest lica. Kako se oni nisu momentalno iselili, to je Schmidthuber naredio da se odmah pobiju... Ovo sam naveo primera radi, a takvih slucajeva bilo je bezbroj".

Podnosi se Sudu overen prepis zapisnika o saslusanju svedoka Stumf-a, sacinjenog 16 oktobra 1944 kod sudskog veca 45. Narodno-oslobodilacke udarne divizije na polozaju, kao dokumenat J/32.

Ova divizija "Prinz Eugen", zajedno sa odredima SS divizije zvane "Vrazja divizija" (Teufelsdivision), pobila je u Dalmaciji mnoge stotine jugoslovenskih gradjana, istrebivsi citave porodice i citava sela, koja su potom potpuno opljackana i spaljena. Tako, na primer, u vremenu od 25 do 28 marta 1944, odredi ovih divizija upali su u nekoliko sela oko Donjeg Dolca i Otoka. Navodimo nakoliko recenica iz izvestaja Zemaljske Komisije Hrvatske za ratne zlocine o tim delima:

"Dana 26 marta 1944 ... upali su ponovno u isto selo ... te zapoceli sa pljackom, palezem i ubijanjem seljaka .... Vecinu su zaklali ili zive zatvarali u kuce, a tada te kuce palili, ubijajuci mitraljezima svakoga ko bi hteo iz takve kuce pobeci ...

"Dana 28 marta 1944 nemacke SS trupe divizije "Prinz Eugen" i odredi "Vrazje divizije" ... upali su u okolna sela te mitraljezima i bombama pobili bezbroj mirnog hrvatskog stanovnistva, i zive ih spalili, popalivsi im svu imovinu. Tako je zaklano i zapaljeno u Krivodolu 300 osoba, ... u Vostanima 645, i u Rudi 700.... U Trapo, u jednoj kuci zatvoreno je i spaljeno 45 osoba, u Ovrlju zaklano i popaljeno 150 osoba, u selu Strani 6 osoba, od kojih je jedan rastegnut na plug, i tako spaljen ... U jednoj kuci ubijeno je je dete u kolevci hitcem u oko ....".

Podnosi se Sudu izvestaj Zemaljske Komisije Hrvatske za ratne zlocine br. 863/6, od 21 jula 1945, kao dokumenat J/33.

Na slican nacin izvrsili su bezbrojne zlocine ove vrste i odredi 373. SS divizije, zvane "Tiger", narocito u Lici. O tome Drzavna Komisija raspolaze obilnim materijalom, po kojemu postupak jos nije dovrsen.

U Sloveniji, Hrvatskoj, Dalmaciji, Bosni i Hercegovini operisale su nemacke trupe u sastavu t.zv. skupine "West", pod komandom general-lajtnanta Joseph-a BRAUNER-a. Ovaj komandant izdao je svojim trupama zapovest od 30 avgusta 1943, br. Abt. Ic 6462/43, geh., u kojoj se, izmedju ostalog, naredjuje:

"3) Mere odmazde potrebno je, kao sto je vec zapovedjeno, kao i do sada sprovoditi najostrijim merama ... U podrucjima zaposednutim od partizana ... ostaje hvatanje talaca iz svih slojeva stanovnistva jedino uspesno sredstvo zastrasivanja. Pored toga, moze biti

A 080566

H1477 - 0023

potrebno da se celokupno musko pucanstvo, u koliko se zbog ucestvovanja i podupiranja partizana ne obesi i strelja, i u koliko je sposobno za rad, prikupi u zarobljenickim sabiralistima i dalje otpremi u Rajh. Na padaji na nemacke vojnike, kvarenje nemackog imetka moraju u svakom slucaju moraju slediti streljanja talaca, rusenje okolnih mesta itd"... Mere odmazde odredjuju zapovednici divizija odnosno pukovnija".

Podnosi se Sudu dokumenat koji je zaplenjen od strane jugoslovenske Narodno-oslobodilacke vojske u toku vojnih operacija, u arhivi 6. cete, II bataljona, IV domobranskog gorskog puka kvislinske hrvatske vojske, u kome je preneta zapovest generala Brauner-a, kao dokumenat J/34.

General Brauner izdao je jos jednu zapovest svojim trupama (nemackim i kvislinskim) u istom duhu, i to 3 novembra 1943, br. Abt. Ia/E. Az. 4 G 9418/Geh., u kojoj, izmedju ostaloga, naredjuje sledece:

"b) Pored uhicenja taoca, dolaze kao kaznene mere u obzir:
- a. Osudjivanje taoca po prekom sudu i izvrsenje smrtne kazne na mestu zlodela.
- b. Raseljavanje delova ili celokupnog stanovnistva iz pojedinih mesta ili upucivanje njihovo u logore.
- c. Unistavanje delova ili celih naselja ....

Podnosi se Sudu overena fotokopija dokumenta koji je zaplenjen od strane jugoslovenske narodno-oslobodilacke vojske u toku vojnih operacija, u arhivi II bataljona, IV gorske divizije hrvatske kvislinske vojske, u kome je preneta zapovest generala Brauner-a, kao dokumenat J/35.

Na osnovu ovakvih zapovesti najvisih nemackih komandanata izvrseni su od strane nemackih trupa mnogobrojni zlocini nad civilnim stanovnistvom.

U Sloveniji isti sistem zaveo je gauleiter Uiberreither, o kome je vec bilo reci. Na svome podrucju on je, putem uredaba i zakona, davao legalni vid vrsenju zlocina. Veliki broj sluzbenih zabeleski o konferencijama Uiberreither-a sa clanovima njegovoga staba, u vremenu od 1941 do 1943 godine, zaplenjen je od strane Jugoslovenske Armije. U tim dokumentima nadjeni su, izmedju ostaloga, i podaci o masovnom unistavanju stanovnistva, od kojih ovde navodimo samo nekoliko:

Iz zapisnika od 12 novembra 1941: "Kao mera odmazde za poslednje dogadjaje ponovno je streljano 30 lica".

Iz zapisnika od 5 januara 1942 : " Na dan 27 decembra 1941 kao odgovor na jedan prepad, streljano 40 lica".

Iz zapisnika od 29 juna 1942 : "U ovom izvestajnom periodu bilo je u okrugu Celje 105 streljanja, i 362 hapsenja".

Iz zapisnika od 13 jula 1942 : "Na dan 30 juna 1942 streljano je u Celju 67 lica, medju kojima 6 zena, a na 7 jula 1942 streljano je u Celju 37 lica po narocitom postupku ... U poslednjih 14 dana uhapseno je okruglo 400 lica ... Moze se racunati s tim da ce polovina uhapsenih, dakle okruglo 200 lica, biti ucinjena neskodljivom putem streljanja ili stavljanja u koncentracioni logor".

Iz zapisnika od 21 decembra 1942 :"Od pocetka delatnosti bandi, jula 1941, stfeljano je 164 bandita na terenu od strane policije, i 1.043 po narocitom postupku".

A 080567

H1477 - 0024

Na ovakav nacin pobiveno je mnogo hiljada stanovnika u Sloveniji.

Podnosi se Sudu zbirka originalnih sluzbenih zabeleski o stabskim konferencijama Uiberreither-a, u vremenu od 10 oktobra 1941 do 30 novembra 1943, kao dokumenat J/36.

Kao sto je Uiberreither na svom podrucju masovno istrebljivao stanovnistvo, tako je isto, u drugom delu Slovenije, sef nemacke civilne uprave KUTSCHERA zaveo sistem terora i rukovodio njime. Jos u septembru 1941, na kratko vreme po izbijanju narodno-oslobodilackog ustanka protiv okupatora, Kutschera je izdao jedan proglas, kojim je najavio i pokusao da opravda nove progone, jos strasnije od dotasnjih. U tom proglasu stoji, pored ostaloga, doslovno sledece:

> "Stoga sam prinudjen primeniti najostrije mere, koje ce celokupnom stanovnistvu naneti neizrecivu nevolju, i koje ce pogoditi i nevine ...".

I doista je tako i bilo.

Podnosi se Sudu overena fotokopija navedenog proglasa od 3 septembra 1941, kao dokumenat J/37.

Da bi se uocilo sa kolikom je zverskom brutalnoscu ovaj plan unistavanja sprovodjen u delo, podnosi se Sudu jos jedan originalan nemacki dokumenat, koji je zaplenjen u nemackim arhivama u Jugoslaviji. To je formular za t.zv. "poostreno saslusavanje" zrtava nacistickih zlocina, od strane organa SIPO-a i SD-a u Sloveniji. Na jednoj strani ovog formulara policiski organ predlaze "poostreno saslusavanje" za izvesno lice, a na drugoj strani nadlezni SS oficir odobrava saslusanje. Odgovor na pitanje kakva je bila priroda ovog "poostrenog saslusavanja", nalazi se u sledecoj recenici formulara:

> "Poostreno saslusavanje ima se sastojati u ..... O izvrsenom podneti izvestaj. Potrebno je (ili nije potrebno) prisustvo lekara ...".

Pozivanje na lekara, i na njegovo prisustvovanje saslusanju, ne ostavlja nikakve sumnje o tome da se saslusavanje sastojalo u fizickom mucenju saslusavanog lica, - a cinjenica da je za ovakav postupak postojao stampani formular, jasno govori o masovnoj upotrebi ovog zlocinackog postupka.

Podnosi se Sudu navedeni formular, kao dokumenat J/38.

Planomernost i sistematicnost vrsenja ovakvih zlocina po naredjenjima vlade Rajha o O.K.W.-a ogleda se i u tome sto je razaranje naseljenih mesta i unistavanje gradjanstva vrseno i u trenutku povlacenja nemackih trupa sa jugoslovenske teritorije.

Tipican za hiljade ovakvih slucajeva, jeste slucaj unistavanja Beograda i njegovih gradjana u oktobru 1944 godine.

Borbe za oslobodjenje Beograda trajale su od 15 do 20 oktobra 1944. Jos uoci ovih borbi, Nemci su spremili plan za sistematsko rusenje grada. Oni su u tom cilju rasturili veliki broj grupa specialno obucenih za miniranje zgrada i ubijanje stanovnistva. Iako su ove grupe bile delimicno sprecene da izvrse ovaj zadatak u obimu koji su zamislili nemacki komandanti, brzim prodiranjem trupa Crvene Armije i Narodno-oslobodilacke vojske, one su ipak uspele da u juznom delu grada uniste veliki broj zgrada i pobiju izvestan broj stanovnika, i da isto izvedu i u severnom delu, prema Savi i Dunavu, u cijoj

A080568

H1477 -0025

vecim razmerama. Nemci su tu zalazili od kuce do kuce, izbacivali stanare , gole i bose, na ulicu, unosili zapaljivu smesu u svaki stan, zapalivsi na taj nacin i celu zgradu, a u koliko je zgrada bila od tvrdjeg materijala, oni su je minirali. Pritom su pucali na stanovnike i ubijali lica bez odbrane, i u nekoliko velikih zgrada zatvorili su stanovnike kako bi zivi izgoreli ili poginuli od eksplozije mina. Takav jedan slucaj dogodio se u Vasinoj ulici br. 22, gde je zatvoreno 23 stanara, koji su svi poginuli kada je zgrada minom bacena u vazduh. Pored velikog broja privatnih zgrada koje su Nemci na taj nacin potpuno ili delimicno unistili, bez ikakve vojnicke potrebe, oni su takodje namerno porusili ili spalili mnogobrojne javne zgrade i kulturne ustanove, kao : zgradu Novog univerziteta, Kolarcev Narodni univerzitet, Prvu musku gimnaziju, Drugu zensku gimnaziju, Javnu berzu rada, Djacku trpezu, Stari Dvor, novu zgradu ministarstva gradjeniva, Radio stanicu, Ruski dom, sanatorijum Dr. Zivkovica, itd. U univerzitetskoj zgradi propale su mnoge naucne zbirke i naucni radovi od neocenjivog znacaja i vrednosti. Celokupan iznos stete koja je na ovaj nacin naneta Beogradu, iznosi u vrednosti od pre 6 aprila 1941, sumu od 1.127.129.069 dinara.

Podnosi se Sudu kao dokaz overeni prepis izvestaja Vanredne Komisije za utvrdjivanje zlocina hitlerovskog unistavanja Beograda 1944, kao dokumenat J/39.

Iako smatramo da je cinjenica koju cemo sada izneti dovoljno poznata, ipak , u cilju izbegavanja mogucnih nejasnosti, objasnjavamo sledece:

U nekoliko do sada citiranih nemackih dokumenata, kao i u izvesnom broju dokumenata koji ce u daljem toku izlaganja biti podneti, organi nemackih vlasti govore o svojim zrtvama kao "banditima", "bandama", "komunistima" i tome slicno, u nameri da tim izrazima pravdaju svoje zlocinacke mere masovnog unistavanja jugoslovenskogn stanovnistva i jugoslovenskih boraca.

Medjutim, gde god su Nemci uzimali kao povod za unistavanje stanovnika, zena, dece i staraca, akciju nekakvih "bandi" i "bandita", radilo se u samoj stvari o jedinicama jugoslovenske narodno-oslobodilacke vojske i partizanskih odreda, koje su od samog pocetka bile obrazovane saobrazno propisima medjunarodnog prava. Pod vojnickom komandom, i sa jasnim vojnickim oznakama, one su vodile oruzanu borbu protivu fasistickih okupatora, i kao takve uzivale su puno priznanje svih saveznika.

Docnije cemo, uostalom, videti da je i sama nemacka komanda, u izvesnim svojim dokumentima, izrecno priznala te cinjenice, iako u svom postupku prema jugoslovenskim borcima nastavila sa bezobzirnim gazenjem svih propisa medjunarodnog ratnog prava.

A 080569

H1477 - 0026

2. UBIJANJE TALACA

Jedno od sredstava koje su, za masovno istrebljivanje jugoslovenskog stanovnistva, u ogromnim razmerama primenjivali i organi Wehrmacht-a, i organi vlade Rajha, sastojalo se u ubijanju talaca.

O tome bi Drzavna Komisija mogla podneti bezbroj konkretnih pojedinosti i autenticnih dokaza iz samih nemackih arhiva. Ovde se podnosi samo jedan ogranicen broj takvih pojedinosti i dokaza, koji ce biti dovoljni da prikazu da je ubijanje talaca pretstavljalo takodje samo jedan deo u opstem planu i sistemu nacistickih zlocina.

Ranije je navedena jedna zapovest generala Brauner-a, komandanta t.zv. grupe "WEST" (Dokumenat J/34), i iz te zapovesti, koja je izdata na dan 30 avgusta 1943, citiran je sledeci stav:

> "U podrucjima saposednutim od partizana ... ostaje hvatanje talaca iz svih slojeva stanovnistva jedino uspesno sredstvo zastrasivanja".

Ovde ce se sada navesti stavovi iz druge zapovesti istog generala Brauner-a, koja je takodje ranije pomenuta (Dokumenat J/35). U toj zapovesti, pored onoga sto je ranije citirano, stoji jos i ovo:

> "1/ Uhicenje taoca:
> Kao taoci imadu se iskljucivo uhititi:
> a/ osobe od 16 do 60 godina bez obzira na narodnu pripadnost, veroispovest i spol, cijin se pripadnici dokazano nalaze kod bandi ili za cije se otsutne pripadnike ne moze pruziti dokaz o njihovom mestu boravista.
> b/ Osobe o cijem se drzanju i uverenju protiv drzave moze ... pridoneti verodostojni dokaz.
> .....
> Mora se teziti da se prema Nemackoj raspolozeno stanovnistvo tako odgoji, da prijavljuje osobe koje se otvoreno suprotstavljaju ..... kako bi se takove kao taoce mogle uhititi".

Ovakva naredjenja sistematski su izdavana od strane komandanata Wehrmachta po citavoj Jugoslaviji, i sistematski izvrsavana.

Tako, na pr., u zaplenjenim arhivama nemackih Feldkomandantura i Kreiskomandantura u Srbiji nadjen je znatan broj stampanih plakata kojima su odnosni komandanti saopstavali stanovnistvu izvrsena streljanja talaca, u cilju zastrasivanja.

Podnose se Sudu:

1. Overena fotokopija "Saopstenja" komandujuceg generala i zapovednika u Srbiji od 25 decembra 1942, kojim saopstava da je streljano 50 talaca, kao dokumenat J/40.
2. Overena fotokopija "Saopstenja" istog komandanta od 19 februara 1943, kojim saopstava da je istog dana u Beogradu streljano 400 (cetiri stotine) talaca, - Dokumenat J/41.

A 080570

H1477 - 0027

3. Overena fotokopija "Obznane" Kreiskomandant-a iz Pozarevca od 3 aprila 1943, kojom saopstava da je streljano 75 talaca, - Dokumenat J/42.

4. Overena fotokopija "Saopstenja" istog Kreiskomandant-a od 16 aprila 1943, kojim objavljuje da je streljano 30 talaca, - Dokumenat J/43.

5. Overena fotokopija "Saopstenja" Feldkomandant-a u Beogradu od 14 oktobra 1943, kojim objavljuje da je streljano 100 (sto) talaca, - Dokumenat J/44.

Plansko i sistematsko ubijanje talaca moze se videti iz sledecih podataka, koje je Drzavna Komisija prikupila iz nemackih zaplenjenih arhiva, takodje za dela pocinjena u Srbiji:

- 3 oktobra 1941 streljano je u Beogradu 450 talaca;

- 17 oktobra 1941 streljano je u Beogradu 200 talaca;

- 27 oktobra 1941 streljano je u Beogradu 50 talaca;

- 3 novembra 1941 streljano je u Beogradu 100 talaca.

Drugi podaci pokazuju strahovitu vremensku ucestanost kojom su ovi zlocini vrseni. Tako, na primer:

- 12 decembra 1942 streljano je u Kragujevcu 10 talaca;
- 12 decembra 1942 streljano je u Krusevcu 10 talaca;
- 15 decembra 1942 streljano je kod Brusa 30 talaca;
- 17 decembra 1942 streljano je kod Petrovca 50 talaca;
- 20 decembra 1942 streljano je kod Brusa 10 talaca;
- 25 decembra 1942 streljano je kod Petrovca 50 talaca;
- 25 decembra 1942 streljano je kod Brusa 10 talaca;
- 26 decembra 1942 streljano je kod Petrovca 250 talaca;
- 27 decembra 1942 streljnao je u Krusevcu 25 talaca.

Podaci ove vrste mogli bi se nizati u nebrojenim primerima.

Streljanja talaca obavljana su redovno na bestijalan nacin, najcesce teranjem zrtava da u grupama stoje jedni iza drugih, cekajuci na red i posmatrajuci ubijanje onih koji su sukcesivno izvodjeni na gubiliste. O tome postoji jedan drastican primer. Na dan 11 decembra 1941 streljano je u Leskovcu 310 talaca, medju kojima je bilo 293 Cigana. O tome svojevremeno je poslala izvestaj policija kvislinske uprave Milana Nedica, ministarstvu unutrasnjih poslova u Beogradu, koji se podnosi Sudu kao dokumenat J/45. Uvidjajem koje je izvrsilo okruzno poverenistvo za ratne zlocine u Leskovcu, i ispitom saslusanih svedoka, ustanovljeno je da navedeno streljanje izvrseno na sledeci nacin. Navodi se sledeci stav iz Zapisnika okruznog poverenistva od 26 februara 1945:

> "11 decembra 1941 god., pocevsi od 6 sati ujutro pa sve do 4 casa po podne, Nemci su na svojim kamionima odvlacili zatvorene taoce, u grupama od po dvadesetoro sa zavezanim rukama do podnozja brda Hisara, a odatle ih terali pesice preko brda .....Ovde su ih postrojavali pred pokopanim rakama, streljali i najzad bacali u rake i iste zakopali".

Navedeni zapisnik podnosi se Sudu kao dokumenat J/46.

A 080571

H1477 - 0028

Potpuno istu sliku pruza zlocinacka delatnost organa nemacke civilne uprave u Jugoslaviji, narocito organa SS i Gestapo-a, i otkriva potpuno jedinstvo akcije sa organima Wehrmacht-a.

Ovde ce se, primera radi, navesti podaci iz Slovenije.

I u Sloveniji ubijanje talaca vrsi se masovno i sistematski, jos od samog pocetka okupacije. I tu, isto tako, nacisticki organi daju publicitet streljanju talaca putem "saopstenja" stampanih u vidu plakata, kad god im je to bilo potrebno u cilju terorisanja stanovnistva. U oblasti koja je protivpravno pripojena Rajhu pod nazivom "Untersteiermark", ove plakate sve do 13 maja 1942 potpisivao je Gauleiter Uiberreither, a posle toga potpisivao ih je SS-Obergruppenfuehrer i SS-policiski general ROESENER, u svojstvu "viseg SS i policiskog vodje u vojnom okrugu XVIII" (Hoehere SS-und Polizeifuehrer im Wehrkreis XVIII). To su isto cinili i drugi nacisticki organi u ostalim okupiranim oblastima, po istom uzoru.

Podnose se Sudu kao dokazi:

1. Originalna objava, stampana u vidu plakata, sa potpisom sefa nemacke civilne uprave na Bledu (Veldes), KUTSCHERA, od 9 avgusta 1941, gde se objavljuje da je streljano 10 talaca, - kao dokumenat J/47.

2. Originalna objava, stampana u vidu plakata, sa potpisom nemackog politickog komesara u Laskom (Laak), HRADETZKY-a, od 12 avgusta 1941, gde se objavljuje da je streljano 10 talaca, - kao dokumenat J/48.

3. Overena fotokopija objave, stampane u vidu plakata, sa potpisom Kutschera,od 13 novembra 1941 o streljanju 57 lica, - kao dokumenat J/49.

4. Overena fotokopija objave, stampane u vidu plakata, sa potpisom Roesener-a, od 21 januara 1942, o streljanju 15 talaca,,- kao dokumenat J/50.

5. Overena fotokopija objave, stampane u vidu plakata, sa potpisom Rpoesener-a, iz 1942 godine, o streljanju 51 taoca, - kao dokumenat J/51.

6. Originalna objava, stampana u vidu plakata, sa potpisom Roesener-a, gde se objavljuje da je na dan 31 marta 1942 streljano 29 talaca, - kao dokumenat J/52.

7. Overena fotokopija objave, stampane u vidu plakata, sa potpisom Roesener-a, gde se objavljuje da je na dan 1 jula 1942 streljano 29 talaca, - kao dokumenat J/53.

8. Originalna objava, stampana u vidu plakata, sa potpisom Roesener-a, od 15 decembra 1944, o streljanju 19 talaca, - kao dokumenat J/54.

Kada je, posle oslobodjenja ovih oblasti, Zemaljska Komisija Slovenije za ratne zlocine sabrala broj talaca streljanih samo u oblasti Donje Stajerske (Untersteiermark), i to iskljucivo na osnovu brojeva objavljenih u zaplenjenim nemackim plakatima, zbir je izneo 1.575 zrtava. Medjutim, stvarna cifra je daleko veca, kad se zna da je zaplenjen samo jedan relativno mali broj plakata, i da su Nemci objavljivali samo jedan deo izvrsenih streljanja talaca.

O navedenom zbiru podnosi se Sudu overeni izvod iz iskaza referenta Zemaljske Komisije Slovenije, Dr. Srecka Grmovseka od 29 juna 1945, - kao dokumenat J/55.

Skoro je nepotrebno pomenuti da su i u Sloveniji, kao i u svima ostalim krajevima Jugoslavije, streljanja talaca vrsena redovno na bestijalan

A 080572

H1477 - 0029

nacin. O tome se navodi jedan stav iz Saopstenja br. 6 jugoslovenske Drzavne Komisije, koji glasi:

> "Grupa talaca je bila u Celju javno obesena o kasapske cengele, na koje su nabadali vratove ljudi. U Mariboru je moralo po pet zrtava tovariti streljane taoce u sanduke i na kamione, zatim stati pred puske, iducih pet je moralo skloniti opet ove, i tako dalje. Sodna ulica u Mariboru je bila polivena krvlju koja je tekla iz kamiona. Izgleda da je broj 50.000 tako pobijenih ljudi jos uvek premalen, posto se odjednom streljalo po vise stotina, a u Graz-u cak i po 500 osoba".

Gornji stav podnosi se Sudu kao dokumenat J/56.

Objavljivanje streljanja talaca u cilju zastrasivanja stanovnistva cesto je pracena, u istom cilju, javnim vesanjem leseva streljanih zrtava. Jedan od najdrasticnijih primera te vrste dogodio se u Beogradu u samom pocetku okupacije.

Na dan 27 avgusta 1941, na glavnom trgu prestonice, Terazijama, obeseni su lesevi petorice ljudi, koji su prethodno bili hapseni i ubijeni od strane organa Gestapo-a i. Svaki od ovih ljudi uhapsen je bez ikakva povoda i krivice. Njihovi lesevi visili su na glavnom trgu prestonice nekoliko dana samo u cilju zastrasivanja stanovnistva.

O ovom slucaju podnosi se Sudu izvod iz Saopstenja br. 42 Drzavne Komisije, kao dokumenat J/57, - gde su navedena imena zrtava. Iz ovog dokumenta videce se, isto tako, da su narocito bile izabrane zrtve iz raznih drustvenih slojeva: dva seljaka, jedan radnik, jedan zanatlija i jedan ucenik gimnazije.

A 080573

H1477 - 0030

3. ZLOCINI PO LOGORIMA

Interniranje, zlostavljanje i ubijanje civilnih lica

Svakako jedno od najefikasnijih sredstava u nacistickom sistemu za unistavanje jugoslovenskog stanovnistva, bili su koncentracioni logori.

Istrebljivanje po logorima doslo je u Jugoslaviji do punog izrazaja. Svi logori u Jugoslaviji bili su mucilista i logori smrti, bez izuzetka. U njih su dovodjeni u prvom redu oni elementi koji su se, jos pre rata i u pocetku rata, deklarisali kao protivnici nacistickog porobljavanja, ali su isto tako dovodjeni u masama stanovnici bez ikakva obzira na njihovo zanimanje ili cak i uzrast. Najzad, dovodjeni su i oni koji su proganjani iz rasnih, verskih i cisto politickih razloga. Tako je po ovim logorima proslo mnogo hiljada muskaraca, zena, staraca, dece; seljaka, profesora, lekara, studenata, svestenika; "komunista", "anglofila", "masona", kao i Jevreja i Cigana.

Ubijanja po ovim logorima Nemci su vrsili na razne nacine: masovnim streljanjima, vesanjem, upotrebom zagusljivih i drugih otrovnih gasova, premljacivanjem i drugim sredstvima. Upotrebljavana su i razna sredstva i nacini mucenja, od neposredne fizicke torture, do mucenja gladju i psihickim sredstvima/.

Prema podacima koje je uspela prikupiti, Drzavna Komisija rasvetlila je jedan deo ovih zlocina, koji ce ovde ukratko biti izneti.

A. Logor na Banjici u Beogradu

Ovaj logor obrazovan je od strane nemackih okupatorskih vlasti u Beogradu jos u junu 1941.

Iz zaplenjenih knjiga koje su vodjene u banjickom logoru, vidi se da je u logoru registrovano 23.637 zatvorenika. Medjutim, iz iskaza prezivelih svedoka, a narocito iz iskaza sluzbenika kvislinskih vlasti koji su radili u tom logoru, utvrdjeno je da je kroz logor proslo daleko vise lica, i da su mnogi proveli u logoru vrlo kratko vreme, - noc, dve, - pa su odmah zatim bili streljani ili uguseni gasovima. Zbog kratkoce vremena, kao i zbog mnogobrojnosti zrtava, ovakva lica nisu ni uvodjena u knjige.

Svedok Momcilo Damnjanovic radio je, k rajem 1943, na spaljivanju leseva zrtava iz banjickog logora, koja su streljanjem ubijana na strelistu u Jajincima. On je ovo radio u okovima, i njega je cekala ista sudbina kao i ostale. Medjutim, on je uspeo da pobegne , i na saslusanju koje je izvrseno u Drzavnoj Komisiji na dan 7 februara 1945, izjavio je da je u toku svoga rada prebrojao 68.000 leseva.

Evo sta ovaj svedok izjavljuje u tom pogledu, i kako opisuje rad koji je bio nateran vrsiti kao zatvorenik banjickog logora (navode se stavovi iz zapisnika o njegovom saslusanju od 7 februara 1945):

> "Cim smo dosli u Jajince, nas su okovali, i jedan nemacki porucnik odrao nam je kao jedno malo predavanje, rekavsi nam: da mi radimo jedan posao koji je koristan za nemacki Rajh, i da cemo zato biti nagradjeni, ali ako ko od nas pokusa da bezi, bice odmah streljan. Kako je vec bilo vece, to su nas zatvorili u jednu sobu, gde je bilo jos 90 lica, od kojih 55 Jevreja i 35 Cigana. Od njih smo saznali da cemo raditi na iskopavanju i spaljivanju leseva.

A 080574

H1477 - 0031

"Sutradan ... poceli smo sa radom pod nadzorom i uputstvom Nemaca. Nas posao se sastojao u tome sto smo iskopavali rake i iz raka vadili leseve. Leseve smo stavljali ... kao sto se redjaju drva, t.j. prvo jedan red, pa onda popreko drugi, i tako redom. Do veceri smo uspeli da napravimo kamaru koja je bila duga 7-8 metara, visoka 2-3 metra, a siroka oko 4 metra, jer su bila stavljena dva lesa jedan do drugoga, obicno glava do glave. Na kamaru je stalo oko 700 leseva. Ovako veliki broj leseva mogao je da stane na tako malom prostoru, jer su lesevi bili suvi.

Sama kamara, lomaca, bila je podignuta od zemlje za jedno pola metra, i mi smo tu stavljali drva, a drva posipali motorskim uljem. Kada je to bilo gotovo onda smo lomacu potpaljivali. Ulje smo dosipali sve dotle, dok se vatra ne razgori .... Kako je Nemcima verovatno izgledalo da posao ne ide brzo, to su nam sutra dan naredili da napravimo dve lomace. Isto smo ovako postupili i radili trecega dana po mome dolasku u Jajince.

Cetvrtoga dana Nemci su bili doneli i jedan vagonet ... Kada su doneta ova kolica, onda je prvo napravljena manja lomaca i na nju su ovim kolicima stalno donoseni lesevi i bacani na lomacu ... Na ovaj nacin je posao isao mnogo brze, tako da je moglo dnevno da se spali po 1.200 leseva. Ovako smo radili sve do mog begstva, a ja sam pobegao posle 36 dana ... Ako bi se na lomaci naslo i nesagorelih ili nagorelih kostiju, te su kosti tucane i prosejavane ... i tada bi se pepeo ... razbacivao po Jajincima....

Prilikom iskopavanja leseva bilo nam je naredjeno da sa leseva skidamo zlatne zube, prstenje i satove. To se sve stavljalo u porcije, i uvece, po prestanku rada, predavalo Nemcima ....

Kada bi neko od nas, koji smo radili u Jajincima, malaksao i ne bi mogao da radi, on bi bio ubijen i bacen na lomacu. Bio sam prisutan kada je jedan visoki crnomanjasti Jevrejin, za koga se pricalo da se bavi muzikom, bio malaksao, tako da nije mogao ni da zatrpava rake, iz kojih su lesevi bili povadjeni i i spaljeni, sto je revoltiralo Dr. JUNG-a (SS lekara banjickog logora i glavnog nadzornika logora, primedba van citata) koji je spaljivanjima prisustvovao, te je zgrabio toga mladica i gurnuo ga na lopatu, naredjujuci da ga bace na lomacu. Kako se zrtva otimala, i najzad skocila sa lopate, to je on naredio tome mladicu da skine kaput i da potrbuske legne na zemlju. Kada je ovaj to uradio, onda je naredio naredniku STEGEMAN-u da ga ubije, sto je ovaj i ucinio pucajuci mu u potiljak. Odmah zatim ovaj je mladic stavljen na lopatu i bacen na lomacu....

Kako nam je bilo naredjeno da brojimo leseve koji su spaljivani, to mi je poznato da je u Jajincima spaljeno 68.000 leseva, a da je nespaljeno ostalo jos 1.400 leseva, i to u jednoj raci 1.200, i u dvema po 100 leseva".

Podnosi se Sudu overeni izvod iz gornjeg zapisnika Drzavne Komisije, kao dokumenat J/58.

Ovaj opis, kao i ukupan broj onih zrtava banjickog logora koje su pobivene u Jajincima, govore sami od sebe kao dokaz da je banjicki logor bio pravi logor smrti.

Postupak u ovom logoru bio je isti kao i u svima ostalim logorima smrti koje su Nemci ustrojili u svima podrucijima njihove vlasti. Uprava logora bila

A 080575

H1477 -0032

je i ovde u rukama organa Gestapo-a i SD-a, a rukovodioci su bili u prvom redu pripadnici SS-a. Prvi komandant logora bio je gestapovac FRIEDRICH, iz Berlina, a posle njega von BECKER. Oko njih bio je okupljen veliki broj zlocinackih saradnika, u prvom redu iz Rajha, kao i iz redova folksdojcera. Medju najgorima treba napomenuti poimence bar jednog, a to je SS-major Dr. JUNG, logorski lekar, koji je nesamo prisustvovao bezbrojnim ubijanjima, nego je i licno mnoga ubistva naredio, pa i sam izvrsio. O njemu je bilo reci u napred citiranom iskazu svedoka Damnjanovica.

Ovaj logor uzasa postojao je sve do 3 oktobra 1944, kada je, usled brzog napredovanja jugoslovenske narodno-oslobodilacke vojske i Crvene Armije, raspusten. Iz istog razloga uprava logora vise nije stigla da ostvari svoj plan, prema kojemu je trebalo pobiti prezivele zatocenike ili ih odvesti u Nemacku.

O nacinu postupanja prema zatvorenicima u samom logoru, ovde se navode samo nekoliko najkarakteristicnijih stavova iz saopstenja br.44 Drzavne Komisije, koje je sastavljeno na osnovu izvestaja i prikupljenih dokaza Vanredne Komisije za zlocine okupatora i njihovih pomagaca u banjickom logoru:

> "... Odluka o upucivanju u logor pocivala je iskljucivo na samovolji okupatora ... Cilj pak svih odluka bio je u prvom redu skrsiti otpor naseg naroda, a u drugom redu uliti mu mentalitet roba, i postepeno ga unistavati...".

O tome koja su sve lica dovodjena u logor u cilju unistavanja, a bez ikakve krivice, dovoljno je navesti podatke, zasnovane na samim sacuvanim kartotekama logora, iako ove kartoteke obuhvataju samo manji deo ukupnih zrtava ovoga logora. Nastavlja se citiranje iz gornjeg saopstenja br. 44 Drzavne Komisije:

> "U logor su dovodjeni starci i deca do 7 godina, a streljana su deca i od nekoliko meseci. Po godinama starosti u logoru je bilo:
>
> | | |
> |---|---|
> | do 7 godine | 70 |
> | od 7-14 godine | 101 |
> | od 14-17 godine | 627 |
> | od 17-21 godine | 3.598 |
> | od 21-35 godine | 9.598 |
> | od 35-50 godine | 7.030 |
> | preko 50 godina | 2.673 |
>
> <u>Po polu:</u>
>
> | | |
> |---|---|
> | Muskih | 21.430 |
> | Zenskih | 2.267 |
>
> U logoru su upuciveni ljudi svih zanimanja:
>
> | | |
> |---|---|
> | Zemljoradnika | 10.805 |
> | Radnika | 6.065 |
> | Intelektualaca | 4.471 |
> | Ostalih profesija | 2.299 |
> | Svestenika | 38". |
>
> .....
>
> "Pri stupanju u logor, zrtvama su oduzimane sve stvari koje su imale kod sebe...
>
> "Vecina zrtava ... pre nego sto bi bila upucena u logor provela bi po koji dan, a neke i nekoliko meseci, u jednom od zatvora

A 080576

H1477 - 0033

Gestapo-a... Zatvori su bili prava, do tancina proracunata mucilista ...

Sadista Peter KRUEGER je voleo da tuce mlade, lepe i punacke zene po grudima, pa da ih pendrekom busi po grudima i polnim organima, kada bi se uadaranjem zamorio. Dok je jedno lice premlacivano, ostali su pod pretnjom najstrasnijeg mucvarenja morali da cute i da stoje mirno ...

Izvodjene su citave sobe, po stotinu do dve stotine, starijih, mladih, bolesnih, kljakavih i terani da u kasu trce oko logorske zgrade ... Ako ko nije drzao red pri trcanju, zaustavio se ili pao, nemilosrdno je batinan, a dresirani psi su na njega kidisali, ujedali ga ...

Logorski zatvorenici dobijali su dnevno po 200 grama tvrde, cesto budjave proje, pola litra do litar vruce, prljave vode sa nekoliko zrna pasulja ...

Usled ovako slabe ishrane pojavile su se mnoge bolesti, koje neposredno prate iznurenost i gladovanje, kao srdobolja, plucna obolenja i drugo; a nije bilo nista neobicno videti kako pritvorenici padaju od gladi u nesvest ...

Najteze je bilo u slucajevima obolenja. Uslovi za lecenje pritvorenika u samom logoru bili su vrlo teski ... Dr Stefan Djelineo o tome kaze:

"Cesto su u logorsku ambulantu dovodjeni nasi drugovi, tako ispremlaceni, da im je duboko pod kozom meso trunulo. Pri prvom prorezu znalo je da izidje po dve tri litre gnoja ..."

Streljanja su najcesce vrsili Nemci iz SS odreda, kojima je na celu stajao u Srbiji SS-i policiski general MEYSZNER ...

Od 15.VII.1941 godine do 6.XI.1943 godine zrtve su odvodjene na streljanje na vojno streliste u Jajincima ...Jedan Nemac ... lekar ... SS-major Dr. JUNG, sef lekara Gestapo-a, posle streljanja obilazio je sa revolverom i ubijao one koji su jos pokazivali znake zivota ... Prilikom iskopavanja zrtava streljanih ... na jevrejskom groblju u Beogradu, lekarska komisija je konstatovala da je streljanje izvrseno pucanjem u potiljak iz neposredne blizine, a da postoje izvesni znaci da su neke zrtve zakopane zive .... Grobarima je zapreceno smrtnom kaznom da nikom ne smeju govoriti sta su videli ...

Cesti su bili slucajevi da su polazili zajedno u smrt braca, sestre, otac i sinovi; ali su grozni bili prizori kada su majke nosile u narucju svoju malu decicu koja su uzbudjeno plakala i otimala se iz majcinih ruku. Tako je 7 septembra 1944 godine streljana Dr. Micic, lekarka iz Loznice, sa cerkom Verom, od svega 4 godine i sinom Veroljubom od 6 mececi ... Jednom su izveli na streljanje uocljivo bremenitu Nadezdu Jankovic, iz Atenice, koja je pred samom rakom uzviknula:"Sram vas bilo: streljate bremenitu zenu, i vi ste neki kulturtregeri !". Zlikovci koji su obicno streljali i bremenite zene, sad su se postideli i vratili je u logor ... Ona je rodila cercicu, a fasisticke hulje nisu nesrecnoj majci dali ni da prigrli svoje dete, nego su je odmah streljali ...

Imali su nekoliko specijalnih automobila ... hermeticki zatvorenih, sa spravama za proizvodjenje gasova. U njih su trpali veoma mnogo zbijenih zrtava i usput ih gusili otrovnim gasovima ...".

Podnosi se Sudu gornji izvod iz saopstenja br.44 Drzavne Komisije, kao dokumenat J/59.

A 080577

H1477 – 0034

Celokupan tekst ovog saopstenja nalazi se III knjizi Saopstenja jugoslovenske Drzavne Komisije, od str.482 do str.550. No, ni u ovih 70 strana stampanoga teksta nije jos ni iz daleka obuhvacen ceo materijal logora Banjice, po kojemu se istraga jos nastavlja.

B. Logor na Sajmistu kod Beograda

Drugi logor smrti u blizini Beograda bio je logor na Sajmistu, smesten u paviljonima i na terenu gde su se pre rata odrzavali beogradski sajmovi uzoraka.

Nemci su ga osnovali u jesen 1941, te je isprva bio logor iskljucivo za Jevreje, i tako se zvanicno i zvao (Judenlager Sajmiste). U njemu su skupljani, pocev od novembra 1941, svi jos preziveli Jevreji iz Srbije, narocito starci, zene i deca. Veliki broj umro je u toku strasne zime 1941-1942 od zime, gladi i bolesti, a ostatak ubijen je u prolece 1942, tako da u maju 1942 vise nema nijednog Jevrejina u logoru.

Tada se logor Sajmiste pretvara u opsti logor, gde su Nemci dovodili zrtve iz svih krajeva Jugoslavije, u prvom redu uhvacene borce narodno-oslobodilacke vojske, anti-fasisticke elemente, a i veliki broj ljudi iz svih slojeva stanovnistva - bez ikakvog stvarnog povoda i razloga.

U logoru je bilo stalno oko 12.000-15.000 ljudi. Kao i ostali logori kojima su upravljali SS-ovci, bilo je i Sajmiste logor gladi, terora i smrti. O pojedinostima ovde je izlisno govoriti. Dosta je napomenuti da je dnevno umiralo najmanje po dve do tri stotine ljudi. A ako ne bi umiranje bilo dosta brzo, Nemci bi masovnim ubijanjem stvarali mesto za nove zrtve.

Mnoge zrtve su izvedene na obalu Save, koja protice pored samog logora, te su ovde udarane po glavi i bacane u reku.

Konacni broj zrtava ovoga logora jos nije mogao biti utvrdjen, jer pored ogromnog broja ubijenih i pomrlih, mnogi su odvedeni u druge logore, u Nemacku i u okupirane zemlje, te njihova sudbina do damas nije potpuno ispitana. Dovoljno je, primera radi, navesti da je u prolece 1942 bilo u logoru 12.000 zatocenika, a koncem iste godine od ovih je bilo na zivotu svega oko 2.500.

Drzavna Komisija poseduje "bolesnicku knjigu" ambulante ovoga logora, koju je sacuvao Blagoje Kuburovic, koji je kaom elektricar radio u ovom logoru.

Iz ove knjige se vidi da je, u periodu od 11 maja do 7 novembra 1942, dakle za nepunih sest meseci, kroz logorsku ambulantu proknjizeno 5.776 sto bolesnika, sto leseva. Kroz ovo vreme doneto je u ambulantu 3.202 lesa, a od toga samo u mesecu od 8 avgusta do 8 septembrav 1942 doneto je 1.690 leseva.

Kod velikog broja slucajeva nalazi se, pored imena zrtve, zabeleska "donesen mrtav u bolnicu" ili "umro". Dan smrti se skoro uvek poklapa sa danom donosenja u ambulantu ili se razlikuje najvise za dan-dva, tako da je ova "ambulanta" bila pre logorska kapela nego neko leciliste.

Podnosi se Sudu kao dokaz zapisnik o sasausanju pomenutog svedoka Blagoja Kuburovica, kao dokumenat J/60, - kao i overena fotokopija sest stranica navedene "bolesnicke knjige", kao dokumenat J/61.

A 080578

H1477 - 0035

Isticu se iz dokaza J/61 narocito sledece pojedinosti:

a) Kod skoro svih imena nalazi se zabeleska o smrtnom is hodu bolesti;

b) Kao uzrok smrti kod velike vecine zabelezeno je "inanitio", "enterit.", "flegmona" i "Tbc.", dakle mahom bolesti koje su posledice uzasnih logorskih prilika;

c) Pored mnogih imena nalazi se zabeleska "donesen mrtav u bolnicu";

d) Narocito su karakteristicne zabeleske pod rednim brojem 1070, 1259, 1272, 2041 i 2047, koje redom glase ovako:
- "87 leseva doneseno u bolnicu 22.VIII";
- "111 (sto jedanaest) leseva doneseno u bolnicu bez utvrdjenog identiteta 29.VIII.1942";
- "122 (sto dvadeset i dva) leseva donoseno u bolnicu bez utvrdjenog identiteta 30.VIII.1942";
- "Doneseno mrtvih 112, 1.IX.1942";
- "Doneseno 56 leseva bez identiteta, 2.IX.1942".

Ova bolesnicka vodjena je na srpsko-hrvatskom jeziku, i to kao sto se iz dokaza J/60 vidi, od strane Sinise Katanica, apotekara, koji je takodje bio zatvorenik u logoru na Sajmistu, a docnije je odveden u Nemacku.

C. Logor u Jasenovcu

Ovaj je logor osnovan 1941 godine, odmah po stvaranju t.zv. "Nezavisne Drzave Hrvatske" kvislinga Pavelica, na obali Save. Sudbina ovoga logora bila je u rukama ustasa, tih najvernijih agenata vlade Rajha, koji su njime upravljali po direktivama zagrebackog Gestapo-a.

Logor je postojao sve do konca aprila 1945 godine, kada su, pred sam ulazak Jugoslovenske Armije ut to mesto, ustase unistile ceo logor sa zgradama i arhivom, i pobile sve jos prezivele zatocenike, izuzev svega nekoliko desetina, koji su uspeli begstvom ili sakrivanjem da se spasu.

Po uzasnom rezimu u njemu i po broju njegovih zrtava, ovaj logor spada medju najstrasnija mucilista i gubilista naci-fasisma u toku ovoga rata.

Prilikom ubijanja u logoru pravljeni su zapisnici, od kojih je po jedna kopija dostavljana opstinskoj upravi mesta Jasenovac. Po iskazu beleznika te opstine, Milana Duzemljica, iz tih zapisnika je vidljivo da je do konca 1943 godine poubijano najmanje 600.000 (sest stotina hiljada) ljudi u ovom logoru. Medju zrtvama najvise je Srba, zatim Jevreja, Cigana, i samih Hrvata.

Zrtve su spaljivane u pecima za izradu cigala, posto je u jednom delu logora ranije bila jedna ciglana. Vecinom su spaljivani lesevi zrtava koje su na razne zverske nacine ranije ubijane, ali spaljivani su i mnogi polu-mrtvi i potpuno zivi ljudi, i to takodje i na lomacama, kao i u jarkovima sa uzarenim koksom.

A 080579

H1477 - 0036

Medju tipizirane nacine ubijanja u ovom logoru spadalo je i masovno odvodjenje na obalu Save, gde su zrtve udarane maljem ili gvozdenom polugom po glavi, i potom bacane u reku. Godinama su Savom plovili lesevi.

U veliko je praktikovano i klanje, a ubijanje vatrenim oruzjem smatrano je vec nekom vrstom privilegije.

Mnoge zrtve umrle su od posledica logorskog rezima, od batina, napajanja benzinom i naftom, i od slicnih fasistickih "izuma". Veliki broj zrtava skratili su svoje muke samoubistvom.

Posto je ovaj kraj Jugoslavije oslobodjen tek pred sam svrsetak rata, to je istraga jos uvek u toku, a prednji podaci primljeni su od Zemaljske Komisije Hrvatske za ratne zlocine kao prvi podaci iz ogromnog materijala koji se tamo obradjuje.

D. Ostali logori u Jugoslaviji

Napred navedeni fragmentarni prikaz o rezimu logora Banjica, Sajmiste i Jasenovac pretstavlja samo nekoliko primera iz citave mreze logora koji su postojali sirom Jugoslavije, a kojima su po istom sistemu i planu rukovodili organi Gestapo-a i drugih nacistickih zlocinackih organizacija.

Sama imena logora u Sapcu, Staroj Gradisci, Sremskoj Mitrovici, Djakovu, Lepoglavi, Nisu, Mariboru i Celju, pored mnogih drugih, ostace u secanju jugoslovenskih naroda za vecita vremena upisana kao nepobitni dokazi i simboli nacistickog varvarstva.

Ne bi bilo kraja prikazivanju svih uzasa i sadistickih perverzija pocinjenih po ovim logorima. Da napomenemo samo jos jedan primer: u logoru u Mariboru morali su zatvoreni svestenici izvoditi najvratolomniju "gimnastiku", golim rukama nositi djubre iz klozeta, i lizati pljuvacku jezikom sa poda koji su SS-ovci bili upljuvali. Cisteci cizme nemackim vojnicima ovi su svestenici morali satima da ponavljaju recenicu "Ich will gerne jedem deutschem Soldaten die Stiefeln putzen"(rado cu svakom nemackom vojniku cistiti cizme).

E. Stradanja Jugoslovena u logorima van Jugoslavije

Pored neopisivog stradanja stotina hiljada Jugoslovena u logorima na teritoriji same Jugoslavije, druge stotine hiljada odvedeni su u logore Mauthausen, Dachau, Auschwitz, Belsen i druge. Relativno je vrlo mali broj preživelih, koji su se iz tih logora vratili i koji su do sada mogli biti saslusani.

Njihovi iskazi u svemu samo potvrdjuju podatke, koji su danas celom svetu vec dovoljno poznati, o tim strasnim fabrikama smrti, koje su progutale milijone pripadnike slobodoljubivih naroda u Evropi.

Gasne komore, krematorijumi, kamenolomi, "naucni instituti" i druga bezbrojna sredstva za unistavanje porobljenih naroda dobro su poznati i mnogim hiljadama Jugoslovena, koji su prosli kroz ove logore, pa smatramo nepotrebnim da opteretimo Sud jugoslovenskim dokaznim materijalom u tom pogledu.

A 080580

H1477 - 0037

F. Prèpreme za jos masovnije unistavanje u Jugoslaviji

Iako je sistematsko istrebljàvanje jugoslovenskog stanovnistva, narocito po logorima, uzelo upravo fantasticne razmere, kako se iz prednjih prikaza vidi, nacistickim zverima se to jos uvek nije ucinilo dovoljno efikasnim i brzim.

Drzavna Komisij a raspolaze dokumentima, zaplenjenim u nemackim arhivama u Jugoslaviji, koji dokazuju da se vec 1943 radilo na izgradnji velikih krematoriskih peci za logore u Jugoslaviji, po uzoru na krematorijume u golemim fabrikama smrti Lublin, Dachau i Neuengamme.

Podnose se Sudu kao dokazi:

1. Overena fotokopija pisma berlinske firme H.KORI G.m.b.H. od 18 maja 1943, upucenog Uredu C III Reichsfuehrer-u SS-a i Sefu nemacke policije, a u vezi izgradnje takvih peci za Jugoslaviju, kao dokumenat J/62.

2. Overena fotokopija pisma berlinske firme DIDIER-WERKE A.G. od 25 avgusta 1943 o nacrtima i predracunima za krematorijum u Beogradu, kao dokumenat J/63.

3. Tri overene fotokopije nacrta krematorijuma u Lublinu, Dachau i Neuengamme, koji su bili prilozeni uz napred navedena pisma, kao dokumenat J/64.

Sva ova dokumenta zaplenjena su u arhivi nemacke Feldkomandanture u Beogradu.

Ovde se navodi samo jedan stav iz dokumenta J/63:

"Uredjaj za krematorijum SS-a u Beogradu.

.....

Primili smo k znanju da beogradska formacija SS ima nameru da stvori krematorijski uredjaj za jedan veci logor ..."

Dalji komentar nije potreban.

U saopstenju br.44 Drzavne Komisije, o kome je vec bilo reci povodom logora na Banjici, na str. 532 i 533, III sveske saostenja Drzavne Komisije, nalaze se i fotografisani planovi za beogradski krematorijum SS-a. Planove je izradila pomenuta firma Didier-Werke. Sudu se podnose fotokopije ovih planova, kao dokumenat J/65.

U Jasenovcu se kroz cetiri godine pusio iz ciglasrskih peci isti onaj dim hitlerovskog zlocina unistavanja naroda, koji je svetu dobro poznat po Majdaneku, Dachau i Auschwitz-u.

U Beogradu hitlerovska vlada Rajha zadocnila je sa izgradnjom svoga krematorijuma. Snaga demokratskih snaga i pravda bila je brza.

A 080581

H1477 - 0038

4. ZLOSTAVLJANJE I UBIJANJE RATNIH ZAROBLJENIKA

U nacistickom sistemu zlocina prema Jugoslavenima, zasebno mesto zauzima zlostavljanje i ubijanje ratnih zarobljenika, i to boraca narodno-oslobodilacke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije, s jedne strane, i zarobljenika bivse jugoslovenske vojske, s druge strane. Ovi poslednji nalazili su se za sve vreme rata u zarobljenickim logorima u Nemackoj, i o njima ce biti zasebno reci, na kraju ovog poglavlja.

Iako je jugoslovenski narodno-oslobodilacki pokret, sa svojim jedinicama i odredima, ispunio od samog svog osnivanja sve uslove koje predvidja clan 1 Haskog Reglemana od 1907, te na taj nacin stekao status zaracene strane, Nemci su pripadnike ovih jedinica i odreda sistematski nazivali i tretirali "pobunjenicima" i "banditima", i pod tim izgovorom sistematski su ih zlostavljali i ubijali. Pod istim izgovorom da "pobunjenici" i "banditi" vrse napade na njih, Nemci su, kao sto je napred izlozeno, masovno ubijali taoce i t.zv. "komuniste". Rasprostranjenost i sistematicnost kojom su ovi zlocini vrseni, ukazuje na cinjenicu da su mogli biti obavljani samo na osnovu naredjenja sa najvisih mesta u nemackom rukovodnom aparatu.

Zaplenjeno je nekoliko nemackih dokumenata, koji sasvim jasno posvedocuju o sistematskom ubijanju jugoslovenskih ratnih zarobljenika.

Podnosi se Sudu overena fotokopija "Odredbe" (Anordnung-a) od 16 avgusta 1941, koju je propisao Gauleiter Uiberreither, i u kojoj, izmedju ostaloga, stoji sledece (dokumenat J/66):

> "1. Ko uzima ucesca u kakvoj oruzanoj grupi (Zusammenrottung) bice ... kaznjen smrcu. Istoj kazni podleze onaj ko clanovima takvih bandi pruza potporu, ko ih snabdeva hranom ili ih ma na koji drugi nacin pomaze i sa njima vezu odrzava".

Otvorenije i neposrednije od ovoga jeste naredjenje komandanta nemacke 118. lovacke divizije (Jaegerdivision), general-majora KUEBLER-a, od 12 maja 1943, u kome doslovno stoji:

> "Ko je ocigledno uzeo ucesca u borbi protivu nemacke vojne sile i bude zarobljen, ima se po sasausanju streljati".

Podnosi se Sudu overena fotokopija gornjeg naredjenja, kao dokumenat J/67.

Isto tako izrecno jeste naredjenje komandanta nemacke 187. rezervne divizije , general-lajltnanta Brauner-a, od 3 novembra 1943. Ovaj dokumenat ranije je podnet Sudu uv vezi ubijanja talaca, kao dokumenat J/35. Pored ranije citiranih stavova, u tom naredjenju stoji jos i ovo:

> "Banditi koji se uhvate sa oruzjem u ruci imaju se po preslusanju streljati".

Iz izvestaja nemacke 188. rezervne divizije, Nr. 9070/44 geh., od 8 novembra 1944, koji je potpisao general-lajtnant HOESSLIN, I KOJI daje pregled "o polozaju kod neprijatelja za period od 1-31 oktobra 1944", vidi se da je 3. puk iz Brandenbruga sa drugim nemackim vojnicima i policiskim jedinicama, ucestvovao u t.zv. "akciji ERNST", koja je doslovno opisana na sledeci nacin: "slobodan lov na bandite u okolini Klane". Ovo je znacilo potpunu slobodu u ubijanju zarobljenika i ranjenika jugoslovenskih odreda.

A 080582

H1477 - 0039

Podnosi se Sudu overeni izvod iz saopstenja Drzavne Komisije br.50, kao dokumenat J/68.

Sa kakvom su revnoscu ova ubijanja ratnih zarobljenika vrsena, nalazimo tragove u dokumentima ne samo organa Wehrmacht-a, nego i organa nemacke policije, koji su ove zlocine obavljali ocigledno prema istim naredjenjima kao i organi nemacke vojne sile.

Podnosi se Sudu overena fotokopija "Objave" (Bekanntmachung-a) SS-Gruppenfuehrer-a i general-lajtnanta policije ROESENER-a, kao dokumenat J/69. U toj objavi Roesener saopstava da je, od "veceg broja" zarobljenih "bandita", na dan 30 juna 1942 javno obeseno osam njih.

Na iste ovakve podatke nailazimo u zbirci sluzbenih zabeleski o stabskim konferencijama Gauleiter-a Uiberreither-a, koja je zbirka ranije podneta Sudu kao dokumenat J/36. Tako, na pr., u zapisniku od 23 marta 1942 stoji: "... Danas je u Mariboru ubijeno 15 bandita ...". U zapisniku od 27 jula 1942 stoji: "U poslednje vreme bilo je vise pripadnika bandi streljano". U zapisniku od 21 decembra 1942 stoji stav koji je vec ranije, u drugoj vezi, citiran: "Od pocetka delatnosti bandi, jula 1941 godine, ubila je na terenu policija bezbednosti (Ordnungpolizei) 164 bandita, a 1.043 po narocitom postupku (im Sonderverfahren)". U zapisniku od 25 januara 1943 stoji: "Broj clanova bandi koje je SIPO i Ordnungpolizei likvidirala 8 januara 1943 iznosi 86, ukljucivsi ranjenike i zarobljenike, od toga je 77 ubijeno". Na ovakve zabeleske nailazi se u gotovo svakom zapisniku sa ovih konferencija Uiberreither-a.

Od dokumenata Wehrmacht-a, pored gore podnetih, podnosi se jos jedan dokumenat. To je dokumenat nemackog staba za vezu sa italijanskom glavnom komandom u Jugoslaviji, t.zv. COMANDO SUPERSLODA (Comando Superiore "Slovenia-Dalmazia"), od 3 februara 1943. U njemu se pored ostaloga izvestava da je "47 zarobljenika streljano". Sudu se podnosi overena fotokopija ovog izvestaja, kao dokumenat J/70.

Ubijanje i zlostavljanje jugoslovenskih ratnih zarobljenika nije vrseno samo na jugoslovenskoj teritoriji, odmah po njihovome zarobljavanju. Mnogi takvi zarobljenici odvodjeni su u Nemacku na prinudan rad, a i u druge logore obrazovane na teritoriji okupiranih zemalja u tu svrhu.

Da su i tom pogledu postojala naredjenja sa najviseg mesta, nailazi se na jasan dokaz u jednom dokumentu koji je vec podnet Sudu u vezi mera za masovno ubijanje jugoslovenskog stanovnistva, kao dokumenat J/34. To je zapovest komandanta nemacke tzv. skupine "WEST" od 30 avgusta 1943, koja je preneta preko kvislinskih hrvatskih jedinica , u jednom aktu od 15 septembra 1943. U toj zapovesti stoji sledece:

> "Za postupak prema zarobljenicima vredi zapovest Fuehrer-a o dopremanju ljudstva u Reich radi osiguranja radne snage za kopanje ugljena, po kojoj zapovesti imaju se svi zarobljenici uputiti u Reich.
>
> Savezno prednjem zapovedam:
>
> Zarobljeni partizani upucuju se u sabirne logore. Zapovednici ce se osvedociti da li do sada uspostavljeni sabirni logori dostaju. Iz sabirnih logora daljna otprema u Reich sledi po zapovesti Nemackog Glavnog Stana".

A 080583

H1477 - 0040

Medjutim, nemacka vrhovna komanda ove ratne zarobljenike nije slala samo u Nemacku da kopaju ugalj. Ona ih je slala i u nekoliko logora u Norveskoj, koji su ustrojeni specijalno u cilju da se na tamosnjim teskim radovima zarobljenici postepeno poubijaju.

Jedan od takvih logora bio je obrazovan u Boten-u, kod Rognan-a, u toku 1942 godine. Tu je dovedeno blizu hiljadu jugoslovenskih ratnih zarobljenika, i oni su za nekoliko meseci svi do jednoga izginuli od bolesti, gladi, fizickog mucenja i neposrednog ubijanja. Terani su svakodnevno da rade najgrublje radove na jednom putu i na nekim nasipima. Radno vreme trajalo je od zore do 18 casova, pod najstrasnijim klimatskim uslovima u ovom severnom delu Norveske. Za vreme rada zarobljenici su stalno batinani, a u logoru su izlagani neprekidnom zlostavljanju najgore vrste. Tako, na pr., u avgustu 1942, nemacki organi logora naredili su da svi zarobljenici moraju biti ocisceni od svih dlaka ispod pazuha i na polnim organima, s tim da ce u protivnom biti streljani. Nijednom zarobljeniku nisu dali pribor za brijanje, iako su znali da ga zarobljenici nemaju. Zarobljenici su cele noci cupali sebi i drugima dlake, i ujutru su strazari ubili 4 zarobljenika i ranili iz pusaka trojicu. 26 novembra 1943 nemacki vojnici prodrli su nocu u ambulantu, i izveli u dvoriste 80 bolesnih zarobljenika, i posto su ih svukli na strasnoj hladnoci, sve su ih postreljali. 26 januara 1943 od tuce batinama umrlo je u najtezim mukama 50 drugih zarobljenika. U toku cele zime ostali zarobljenici ubijani su na taj nacin sto su zatrpavani goli do polovine u snegu, i odozdo polivani vodom, kako bi se od njih nacinile ledene figure. Ustanovljeno je da je ovakve razne nacine poubijano 880 jugoslovenskih ratnih zarobljenika u navedenom logoru.

Jos strasniji opisi nalaze se u dva saopstenja Drzavne Komisije, sastavljenih na osnovu mnogobrojnih autenticnih dokaza prikupljenih o rezimu u druga tri logora u Norveskoj, BAJSFJORD, KORGEN i OSEN.

U saopstenju Drzavne Komisije br.26, koji se u izvodu podnosi Sudu kao dokumenat J/71, navode se sledece cinjenice:

> "Svedski list "ESKILSTUNA KURIREN" u svom broju od 7 septembra 1942 daje detaljan prikaz streljanja jugoslovenskih zarobljenika u logoru Bajsfjord od strane nemackih SS trupa. 10 jula 1942, kaze list, izbila je epidemija pegavog tifusa u tome logoru ... Zbog uzasnih higijenskih prilika, epidemija se naglo sirila, i zahvatila ceo logor. Stoga su 17 jula 1942 svi oboleli zarobljenici bili streljani, njih 300 na broju ...
>
> Svedski list "ARBETAREN" od 9 septembra 1942 objavljuje da je naredbu za taj pokolj jugoslovenskih zarobljenika izdao TERBOVEN, SS-Obergruppenfuehrer i Rajhskomesar za Norvesku...
>
> U norveskom izvestaju od 22 januara 1944, koji je sastavljen na osnovu izjava odbeglih, norveskih strazara u tom logoru, kaze se da je od 900 jugoslovenskih zarobljenika 320 streljano, dok su ostalih 580 zarobljenika prevezeni oko polovine jula 1942 u BJERFJEL radi izolacije. Kako se tamo opet pojavio pegavac, u toku 5-6 narednih nedelja, streljano je prosecno po 12 ljudi dnevno. Krajem avgusta 1942, vraceno je sve ga 350 zarobljenika u Bajsfjord, gde su Nemci iz SS trupa produzili da ih unistavaju. Na kraju, ostalo je svega 200 ljudi u zivotu i oni su bili prebaceni u logor OSEN".

U saopstenju Drzavne Komisije br. 27, koji se Sudu podnosi u izvodu kao dokumenat J/72, stoje sledeci opisi:

A 080584

H1477 - 0041

"Pred Drzavnom Komisijom su dokumenti o logorima u Korgen-u kod Mo-a i u Osen-u kod Elsfjord-a u Norveskoj.

22 juna 1942 stigao je u Norvesku transport od 900 zarobljenika Jugoslovena. Bili su to uglavnom intelektualci, zatim radnici i seljaci, bilo zarobljenici bivse jugoslovenske vojske bilo zarobljeni partizani, ili pohvatani t.zv. politicki "sumnjivi elementi". Jedan deo, oko 400, smesten je u jos nedogradjeni logor u Korgen-u, a druga grupa od 500 bacena 10-20 kilometara dalje u Osen. Komandant u jednom i drugom logoru bio je istovremeno SS-Sturmbanfuehrer DOLPS, od juna 1942 do kraja marta 1943 ...

Ljudi su stalno umirali od gladi. 45 ljudi bilo je smesteno u jednoj baraci koja je bila odredjena da primi normalno svega 6 ljudi... Lekova nije bilo... Radili su ... pod najtezim uslovima ... na drumu po najvecoj hladnoci, bez odela i kapa, goli, na kisi i vetru, svakog dana po 12 sati ... Inace u logoru Osen spavali su zarobljenici stalno u samim kosuljama, bez gaca ... bez ikakvog pokrivaca, na golim daskama. DOLPS je licno obilazio barake i vrsio pregled. Zarobljenike koje bi zatekao u gacama ubijao je na licu mesta iz masinske puske. Na isti nacin postupao je i sa onima koji su imali zaprljane gace, prilikom smotre u stroju, koju je on licno obavljao ...

Krajem 1942 godine, iz prve partije od 400 zarobljenika u Korgen-u, ostalo je zivih jos oko 90 ... Od oko 500 zarobljenika koji su krajem juna 1942 dovedeni u logoru Osen-u, u martu 1943 bilo je u zivotu svega jos 30 ljudi".

Cesto puta ovakva ubijanja ratnih zarobljenika Nemci su vrsili na izuzetno svirep nacin. Jedan od takvih slucajeva odigrao se juna 1944, u selu Razore. O tom slucaju navodi se sledeci opis iz saopstenja Drzavne Komisije br.6; koji se podnosi Sudu kao dokumenat J/73:

"9.VI.1944 ... pocinili su oni jedan sadisticki grozan zlocin, koji su i snimili i cije snimke imamo i ovde objavljujemo ... Toga dana su hitlerovski zlikovci zarobili dva vojnika NOV i POS (narodno-oslobodilacke vojske i partizanskih odreda Slovenije), gde su im bajonetima isekli lice, izvadili oci ... Zatim su sazvali seljake i obema zrtvama pred kucom Sedeja otsekli glave. Tad su obe glave stavili na sto ...Docnije su u borbi na jednom poginulom Nemcu zaplenjene fotografije iz kojih se vidi da se ticu gore navedenog dogadjaja u Razorima, snimljenog od samih krvozednih nemackih dzelata ....".

Pored ovog groznog postupka prema zarobljenim borcima jugsolovenske narodno-oslobidalacke vojske i partizanskih odreda, Nemci su i prema jugoslovenskim ratnim zarobljenicima iz stare jugoslovenske vojske postupali potpuno protivno odredbama medjunarodnog prava, a specialno zenevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima iz 1929 godine.

U aprilu 1941, odmah po okupaciji jugoslovenske teritorije, Nemci su odveli u ratno zarobljenistvo u Nemacku oko 300.000 vojnika, podoficira i oficira. Drzavna Komisija raspolaze mnogobrojnim dokazima o zlostavljanju i protivpravnom postupanju sa ovim zarobljenicima. Ovde se navodi samo nekoliko primera.

A 080585

H1477 - 0042

Takomm su 14 jula 1943 u oficirskom logoru (Oflag) VI C u Osnabriku, izdvojili 740 zarobljenih jugoslovenskih oficira od svih ostalih, i stavili ih u zaseban kaznjenicki logor, zvani logor D. Ovde su svi bili strpani u cetiri barake, zabranjen im je svaki dodir sa ostalim delom logora, a postupak prema njima bio je jos vise protivan konvenciji nego li sa ostalim zarobljenicima. U tom kaznjenickom logoru nalazili su se svi oni, koje su Nemci smatrali pristalicama narodno-oslobodilackog pokreta, te su prema njima vrlo cesto primenjivane i razne kolektivne kazne.

Nemci su se igrali i sa zivotima zarobljenika i cesto iz puke obesti pucali na njih. Tako, na pr., u vec pomenutom logoru u Osnabriku, na dan 11 januara 1942 godine nemacki strazar mxgxmpm pucao je u grupu zarobljenika i tesko ranio kapetana Petra Nozinica. 26 jula 1942 strazar je pucao u gomilu oficira. 2 septembra 1942 pucao je opet jedan strazar na jugoslovenskog poruc-nika Vladiskava Valjsa, koji je od toga ostao trajno sakat. 22 septembra 1942 strazar sa kule pucao je u gomilu oficira. 18 decembra 1942 pucao je strazar u gomilu oficira za sto su iz svojih baraka gledali zarobljene Engleze. 20 februara 1943 strazar je pucao na jednog zarobljenog oficira samo zato sto je pusio. 11 marta 1943 pucao je jedan strazar u vrata barake, i tom prilikom ubio je generala Dimitrija Pavlovica. 21 juna 1943 pucao je strazar na jugo-slovenskog potpukovnika Branka Popadica. 26 aprila 1944 podoficir Richards pucao je na porucnika Vladislava Gajgera, koji je uskoro od zadobivenih rana umro. 26 juna 1944 nemacki kapetan Kuntze pucao je na dvojicu jugoslovenskih oficira, i tesko ranio porucnika Aleksandra Djordjevica. 16 oktobra 1944 ne-macki strazar ubio je generala Dragomira Radenkovica. Sva ova pucanja izvrsena su bez ikakvog ozbiljnog razloga i povoda, i jedino kao rezultat svirepih na-redaba nemackih komandanata logora, da se oruzje upotrebi cak i u slucaju naj-neznatnijih prekrsaja, pa cak i bez toga.

Sve ovo su samo slucajevi iz jednog jedinog logora. A tako se postupalo i u svima ostalim logorima zarobljenih jugoslovenskih oficira i vojnika.

Pored opste politike nemacke vrhovne komande prema ratnim zarobljenici-ma uopste, zlocinacki postupak prema jugoslovenskim ratnim zarobljenicima poticao je jos od prvod dana odatle, sto su Nemci stali na protivpravno gle-diste da za jugoslovenske ratne zarobljenike ne postoji nikakva sila zastit-nica, i da je njihova sila zastitnica sam nemacki Rajh, posto je on okupirao celu Jugoslaviju, odnosno posto Jugoslavija vise ne postoji.

Od mnogobrojnih dokaza ovde podnosimo samo overeni prepis izvestaja komandanta oslobodjenog logora u Eversheide-u od 18 aprila 1945, podnet jugo-slovenskoj vojno j misiji u Parizu, kao dokumenat J/74.

A 080586

H1477 -0043

5. PRINUDAN RAD GRADJANA

Nacisticka politika svestrane eksploatacije okupiranih teritorija nasla je primenu i u Jugoslaviji.

Odmah po okupaciji, vlada Rajha i O.K.W. uveli su prinudan rad za stanovnistvo okupirane teritorije. Koriscenje radne snage u Jugoslaviji sprovodjeno je u okviru opsteg nemackog plana u tom pogledu. Optuzeni Goering, kao rukovodilac nemackog privrednog plana izdavao je direktive podrucnim organima u pogledu sistematskog iskoriscavanja radne snage okupiranih teritorija.

U jednom izvestaju iz Berlina, koji je pisao sef upravne sluzbe u nemackoj komandanturi u Beogradu, Ranze, on prenosi Goering-ovo uputstvo, prema kojemu privredni propisi u okupiranim zemljama nemaju za cilj zastitu domaceg stanovnistva, vec maksimalno iskoriscavanje radne snage okupiranih zemalja u korist nemacke ratne privrede.

Odmah posle okupacije, Nemci su po Jugoslaviji osnovali kancelarije za vrbovanje radnika za "dobrovoljni" rad u Nemackoj(Werbestellen). Oni su odmah ukljucili organizacije koje su postojale u Jugoslaviji i imale za cilj uposlenje radnika i posredovanje rada, te su i preko njih sprovodili svoje planove. Tako su, na pr., odmah u Srbiji ukljucili glavnu i sredisnju Upravu posredovanja rada, kao i Berzu rada. Preko ovih organizacija Nemci su do kraja februara 1943 samo sa teritorije Srbije odveli u Nemacku na rad preko 47.500 radnika. Docnije se ovaj broj jos znatno povecao, ali podaci o tome jos nisu mogli biti do kraja ispitani. Svi ovi radnici bili su zaposleni u poljoprivredi i raznim industrijama u Nemackoj, i to obicno na najtezim radovima.

Isprva su "dobrovoljci" bili vrbovani na razne nacine: obecanjima dobre hrane, odece, dobrih higijenskih uslova, kulturnog zivota i dobrih nadnica. Docnije, medjutim, upotrebljavana je sila i presija preko Gestapo-a i specialne policije, pa se islo i dotle, da su ovi "dobrovoljni" radnici bili hvatani i skupljani po ulicama i terani silom u Nemacku.

Osim ovih t.zv. "dobrovoljnih" radnika, Nemci su slali na prinudan rad u Nemacku veliki broj zatvorenika iz pojedinih logora i politicki sumnjivih lica, na najteze radove i pod najgorim uslovima zivota i rada. Mnogobrojne nevine zrtve iz logora Banjice, Sajmista i t.d. poslate su tako na prinudan rad u Nemacku, i to jos od 1942 godine. Prvi transport krenuo je 24 aprila 1942, a zatim su stalno isli transporti, sve do 26 septembra 1944. Odvodjeni su i stari i mladi, u musko i zensko, zemljoradnici, radnici, intelektualci, itd. Na rad su vodjeni ne samo u Nemacku, nego i u druge zemlje pod nemackom okupacijom.

Prema logorskim knjigama samo banjickog logora, koje ne pruzaju ni iz daleka potpunu sliku, upuceno je na prinudan rad samo iz toga logora preko 10.000 pritvorenika.

Organi nemackih vlasti u Srbiji doneli su niz mera u cilju sto veceg oskoriscavanja radne snage. Medju prvim merama, donete su dve Uredbe: Uredba o obaveznom radu i ogranicenju slobode uposlenja od 14 decembra 1941, u Uredba o uvodjenju nacionalne sluzbe rada za obnovu Srbije od 5 novembra 1941.

Po prvoj uredbi, sva lica od 17-45 godina mogla su biti pozvana na obavezan rad u odredjenim preduzecima ili privrednim granama, a prema drugoj uredbi ta su lica mogla biti uzeta za vrsenje civilne sluzbe u "nacionalnoj obnovi", sto je u stvari znacilo rad za jacanje nemackog privrednog i ratnog napora.

A 080587

H1477 - 0044

Obveznici rada po ovim uredbama ostali su, doduse, u samoj zemlji, ali su u stvari radili iskljucivo za ciljeve i korist nemackog privrednog isisavanja. Oni su u prvom redu bili upucivani na rad u rudnike (Bor, Kostolac, itd.), na izgradnju drumova i zeleznickih pruga, regulaciju voda, itd.

26 marta 1943 nemacki zapovednik Srbije (Befehlshaber Serbiens) uveo je posebnom uredbom sve t.zv. ratno-privredne mere Rajha na okupiranoj teritoriji Srbije, i ovim aktom nametnuo je opstu mobilizaciju radne snage u Srbiji.

Podnosi se Sudu u originalu "Listu uredaba zapovednika Srbije", bn.48 od 26 marta 1943, kao dokumenat J/75. U tom listu nalazi se naedena Uredba o uvodjenju ratno-privrednih mera Rajha za podrucje Srbije, na str. 309-310 Lista uredaba.

Tom uredbom je, dakle, celokupno stanovnistvo okupirane Srbije mobilisano za nemacku ratnu privredu, a Nemci su i u praksi u najvecoj mogucoj meri koristili srpsku radnu snagu.

Nije nista drukcije bilo ni u ostalim okupiranim oblastima Jugoslavije. Ne zeleci da se zadrzimo kod mnogobrojnih pojedinosti ovog planskog eksploatisanja, navescemo ovde samo jedan primer iz okupirane Slovenije: prema jednom sluzbenom "saopstenju" nemackog seljackog saveza u Koruskoj (Landesbauernschaft Kaernten) od 10 avgusta 1944, u Celovcu (Klagenfurt-u), trebalo je svaki slucaj trudnoce zena koje nisu Nemci prijaviti, i u takvim slucajevima imala se tim zenama staviti na raspolozenje bolnica, radi pobacaja. U samom saopstenju se objasnjava, da porodjaji kod ne-nemackih zena pretstavljaju "poteskoce za radnu upotrebu", a sem toga i "opasnost za populacionu politiku". Dalje se u saopstenju navodi, da ce biti duznost Ureda za radnu sluzbu da utice na te zene da ivrse pobacaj.

Podnosi se Sudu overeni prepis ovog dokumenta, kao dokumenat J/76.

Kao jos jedan primer za eksploataciju radne snage, navodimo Raspis nemackog zemaljskog savetnika za okrug Maribor (Der Landrat des Kreises Marburg) od 12 avgusta 1944. U tom raspisu govori se o prikupljanju za oruzanu i radnu sluzbu raznih kategorija stanovnistva u okupiranoj "Donjoj Stajerskoj", te se pozivaju na rad ne samo stanovnici te okupirane oblasti, nego cak i Holandjani, Danci, Svedjani, Luksemburzani, Norvezani i Belgijanci, koji bi se zatekli u toj oblasti.

Podnosi se Sudu gornji raspis u orgininalu, kao dokumenat J/77/.

A 080588

H1477 - 0045

6. PLJACKA JAVNE I PRIVATNE IMOVINE

Uporedo sa eksploatacijom radne snage, isla je i sistematska pljacka javne i privatne imovine u Jugoslaviji.

Ova pljacka vrsena je na razne nacine i u okviru raznih mera, sa kojima je Nemacka uspela da potpuno isisa sve privredne snage i vrednosti okupirane Jugoslavije, i da je privredno potpuno unisti.

Mi cemo ovde navesti samo nekoliko primera iz tog planskog sistema pljacke:

A. Valutno-kreditne mere

Kao i u drugim pokorenim zemljama, Nemci su odmah po ulasku u Jugoslaviju preduzeli niz valutarnih mera koje su im omogucile da po bagatelnim cenama masovno odvlace robu i druga dobra iz Jugoslavije.

Jos 14 aprila 1941, dakle pre potpune okupacije Jugoslavije, izdao je glavnokomandujuci nemackih trupa, na osnovu punomocja Fuehrer-a i Vrhovnog zapovednika nemacke oruzane sile, proglas u koem se, u clanu 9, propisuje prinudan kurs od 20 dinara za jednu nemacku marku. Time je izvrseno vestacko i nasilno obaranje vrednosti dinara u odnosu na Rajhsmarku, jer je stvarni odnos vrednosti do rata bio mnogo povoljniji.

Ovo jasno dokazuje pljackasku povredu odnosnih propisa Haske konvencije, kao i postojanje unapred spremljenog plana za obaranje jugoslovenske valute.

Podnosi se Sudu overena fotokopija navedenog proglasa, kao dokumenat J/78.

Druga pljackaska povreda na polju valutne politike jeste uvodjenje nemackih bonova Rajhskredikase (Reichskreditkassenschein) kao obaveznog sredstva placanja na teritoriji okupirane Jugoslavije. Ovo je takodje uvedeno u proglasu koji je podnet kao dokumenat J/78, u istom clanu 9. Ove t.zv. "okupacione marke" koje su bez ikakve podloge i bez ikakvog vazenja u samoj Nemackoj, izdavane su u samoj Jugoslaviji prema potrebama nemacke okupacione vojske, i uopste okupacionih vlasti, i posluzile su kao prinudno sredstvo placanja za pljackasku kupovinu.

Ovi su bonovi povuceni tek 30 juna 1942, dakle posle vise od godinu dana okupacije, kada su Nemci za iste vec nakupovali sve ono sto se jos u Jugoslaviji moglo kupiti, i kada je prinudno likvidarana jugoslovenska narodna banka i sva njena imovina opljackana, a u mesto nje od strane Nemaca prinudno stvorena t.zv. srpska narodna banka.

No, da Nemci ni ovom prilikom ne bi pretrpeli nikakvu stetu, srpska narodna banka morala im je zameniti njihove "okupacione marke" novim dinarima, koje je ona izdala. Zamenjene marke, oni su posle prosto povukli iz srpske narodne banke na bon. Tako je na ovaj nacin izvrsena jedna od najbezobzirnijih pljacki u Jugoslaviji, koja je Jugoslaviju stajala mnogo stotina milijona dinara.

Podnosi se Sudu overen prepis Uredbe o povlacenju novcanica Rajhskreditkase od 30 juna 1942, kao dokumenat J/79.

A 080589

H1477 - 0046

Tatkodje se podnosi i overen prepis Naredbe o srpskoj novcanoj banci od 29 maja 1941, kao dokumenat J/80.

Iz samog tog dokumenta se vidi da je nemacka okupatorska vlast prinudno likvidarala jugoslovensku emisijonu banku, smatrajuci da Jugoslavija ne postoji, i koristeci tu likvidaciju za ogromnu pljacku.

T.zv. Srpsku narodnu banku stvorili su Nemci kao iskljucivi instrumenat svoje eksploatatorske privredne i novcane politike u Srbiji, u rukovodili su njom preko svojih postavljenih organa. Karakteristican je, pored mnogih, i primer sa jugoslovenskim metalnim novcem. Jugoslovenski kovani novac, koji je sadrzavao izvestan procenat srebra i mesinga, povucen je i zamenjen novcem sasvim slabe legure. Bolji jugoslovenski novac Nemci su naravno odneli.

B. Rekvizicija i globe

Ministar Speer, vrhovni sef ureda za ratno naoruzanje, izjavljivao je da su utvrdjene cene Magna Carta programa za naoruzanje. A Goering je jednom odredbom od 26 marta 1943 trazio dalje pojeftinjenje uvoza iz svih okupiranih zemalja.

Ovo je postizavano, pored navedenih valutarnih mera, jos i rekvizicijama, konfiskacijama, globama i narocitom politikom cena.

Rekvizicije, politika utvrdjenih niskih cena i prinudnog otkupa omogucili su vladi Rajha da do gole koze opljacka jugoslovenke narode. To je islo tako daleko da su cak i kvislinski organi, koji su saradjivali sa Nemcima, cesto morali izjavljivati da se od Nemaca postavljeni kontingenti ne mogu ispuniti.

U izvestaju Okruznog nacelstva okruga moravskog kvislinske uprave Milana Nedica, od 12 februara 1942, kaze se na primer:

> "5. Sto se tice oduzimanja stoke, kova mnogo pogadja seljake, xxx sa dva razloga: 1) Ovako velikom oduzimanjem stoke seljak ce ostati bez iste za potrebne radove na njivama. Dok se s jedne strane forsira da svaki pedalj zemlje bude obradjen, dotle se s druge strane bezobzirno oduzima stoka. 2) Cena je vrlo mala, tako da seljak oseca kao da mu se gotovo bez ikakve naknade oduzima".

Podnoseci jedan svoj drugi izvestaj, od 6 marta 1942, isto kvislinsko nacelstvo kaze:

> "Pitanje otkupa psenice i kukuruza jedno je od najosetljivijih pitanja. Razrezana kolicina od 550 vagona kukuruza i 65 vagona psenice za okrug moravski, ne moze se ostvariti, jer te kolicine nema ..."

Takvih primera ima bezbroj, iz svih krajeva Jugoslavije.

Pored rekvizicija mnogobrojne novcane globe nametane su u cilju pljacke. Tako na pr. u samom Beogradu u 1943 godini iznose izrecene novcane kazne od strane Feldkomandanture 48.818.086 dinara. U Nisu za tri i po meseca 1943 godine novcane kazne iznele su 5.056.000 dinara.

Najzad, da napomenemo samo neke podatke iz klirinskog racuna, preko kojega je izvor jugoslovesnke robe u Nemacku vrsen. Vec 1 marta 1943 klirinski saldo iznosi u korist Srbije 219 miliona RM, ili 4.380.000.000 dinara. Krajem

A 080590

H1477 - 0047

okupacije dugovala je Nemacka Srbiji po tome saldo racunu preko 10 milijardi dinara. U sustini bilo je isto tako i u svim ostalim pokrajinama Jugoslavije, samo su oblici pljacke malo varirali prema prilikama.

6. KONFISKACIJE

Konfiskacije su pretstavljale jedan od najrasprostranjenijih i najefikasnijih nacina pljackanja u Jugoslaviji.

Na osnovu Uredbe o zapleni, donete 1941 godine jos na frontu, pre okupacije Jugoslavije, Nemci su zaplenili ogromne kolicine poljoprivrednih proizvoda, sirovina, polufabrikata i drugih proizvoda.

Podnosi se Sudu overen prepis gornje Uredbe, kao dokumenat J/81.

Odmah posle obavljene okupacije, organi nemackih okupacionih vlasti zaveli su, putem drugih oredaba, konfiskaciju privatne i javne imovine kao sistem koji se primenjivao u svim krajevima bez razlike.

Tako, na primer, u Sloveniji vec aprila 1941 godine, izdaje Gauleiter Uiberrether Uredbu na osnovu koje se imaju oterati sa svojih poseda sve porodice izbeglica, i da se sva njihova imovina ima konfiskovati i predati novostvorenom specialnom uredu "za ucvrscivanje nemstva" (Dienststelle fuer die Festigung des deutschen Volkstums). Proteranima bilo je dozvoljeno da mogu poneti samo rucni prtljag i 500 dinara. Isto tako je postupljeno sa imovinom pripadnika narodnoO-oslobodilacke vojske, pa cak i sa clanovima njihovih porodica.

Posle ove prvobitne, sledilo je jos nekoliko uredaba "za ucvrscivanje nemstva", kojima je razvijen i usavrsen ovaj sistem konfiskacija.

Podnosi se Sudu overena fotokopija Lista uredaba sefa civilne uprave u Donjoj Stajerskoj od 23 juna 1941, gde se nalazi Treca uredba o "ucvrscivanju nemstva" u Donjoj Stajerskoj, kao dokumenat J/82.

24 aprila 1941 sef civilne ~~xkix~~ uprave zaposednute oblasti Koruske i Kranjske, Kutschera, izdao je naredbu o konfiskovanju sve pokretne i nepokretne imovine lica "neprijateljski raspolozenih prema narodu i drzavi". Ova naredba objavljena je u Listu uredaba Kutschere od 7 maja 1941, a docnije je dopunjena naredbom od 8 maja 1941, u cijem se clanu 1 kaze sledece: "Sta ce se smatrati kao imovina lica neprijateljski raspolozenih prema narodu i drzavi, utvrdice se pojedinacnim odlukama". Iz ovoga se jasno vidi da je Kutscheri bio cilj oduzimanje imovine nacionalno ispravnog stanovnistva. U clanu 6 predvidjena je cak i smrtna kazna za one koji namerno ili iz nehata ometaju ili sprecavaju konfiskovanje ili oduzimanje imovine.

Prema nepotpunim podacima, koji su sastavljeni od samog okupatora, bilo je zaplenjeno do 15 marta 1943, 1.862 seoska imanja, koji se broj jako povecao u daljem toku okupacije, narocito posle iseljenja brezickog kraja. Na osnovu istih podataka okupatora, u samom Maribóru bilo je zaplenjeno 339 zgrada, a u Donjoj Stajerskoj preko 110 industriskih i 700 trgovackih i zanatliskih preduzeca.

Imovina stanovnistva brezickog i krskog sreza, koje je, kao sto ce se docnije videti, prisilno iseljeno iz Slovenije, konfiskovana je, a na njihova zaplenjena imanja doseljeni su Nemci iz Kocevja i Besarabije.

Kada je, posle kapitulacije Italije, nemacka okupatorska vlast protegnuta

A 080591

H1477 - 0048

na ljubljansku oblast, sef nemacke pokrajinske uprave u Ljubljani propisao je 16 februara 1944 Uredbu kojom su slicne mere u pogledu konfiskacije imovine pripadnika narodno-oslobodilacke vojske i njihovih porodica, prosirene u vezi tamo propisane uredbe od 20 septembra 1943.

Podnosi se Sudu overena fotokopija Sluzbenog lista navedenog sefa nemacke uprave u Ljubljani, br. 11 od 16 februara 1944, kao dokumenat J/83.

Osim toga, podnosi se Sudu dopis vodjstva stajerskog domovinskog saveza (Steierische Heimatbund) iz Maribora, upucen okruznom vodjstvu istog saveza u Ptuju (Pettau), od 29 januara 1945, kao dokumenat J/84. Iz njega se vidi citav niz konfiskacija imovine jugsolovenskih drzavljana.

Isto tako, podnose se cetiri odluke nemackih okupacionih vlasti o konfiskaciji imovine ne samo lica, koja su okrivljena kao "neprijateljski raspolozena prema drzavi", vec i imovine njihovih porodica, kao dokumenat J/85.

Na podrucju Srbije izdao je namacki vojni zapovednik u Srbiji 24 decembra 1941 uredbu o konfiskaciji imovine za slucaj anti-drzavnog delanja, i na osnovu te uredbe konfiskovano je veoma mnogo pokretne i nepokretne imovine jugoslovenskih drzavljana. I ova je uredba predvidela konfiskacije imovine porodica okrivljenih lica.

Podnosi se Sudu overeni prepis gornje uredbe, kao dokumenat J/86.

Razume se, da su Nemci i u Jugoslaviji, kao i svuda u okupiranim zemljama, u celosti opljackali imovinu svih Jevreja.

Isto tako su Nemci na sve moguce nacine opljackali imovinu jugoslovenske drzave, i mnogobrojnih javnih ustanova.

D. OSTALI NACINI PLJACKE

Pored napred navedenih oblika pljacke, koji su bar koliko toliko bili uvijeni u legalne forme raznih uredaba, zakona i naredaba, sprovodjeni su na celoj jugoslovenskoj teritoriji jos najrazlicitiji oblici najgrublje pljacke. Ni ovo nisu bile sporadicne pojave, nego deo nemackog sistema porobljavanja i eksploatacije.

Predmet pljacke bile su najrznovrsnije stvari, pocev od ind ustriskih postrojenja i citavih privrednih preduzeca, pa do stoke, hrane i najmanjih sitnica za licnu upotrebu. Primeri su nepregledni po broju i raznovrsnosti. Evo samo nekoliko:

1. Odmah po dolasku u Jugoslaviju, Nemci su sistematski opljackali sve vece firme i magacine. To su narocito vrsili nocu, posle policiskog casa.

2. U naredbi general-majora Kuebler-a, koja je ranije podneta kao dokumenat J/67, nalazi se, izmedju ostalog, i ovaj stav:

> "Trupe treba da postupaju bezobzirno i sa brutalnom strogoscu prema stanovnistvu koje je neprijateljski raspolozeno (prema okupatoru), i da oduzmu svaku mogucnost neprijatelju za zivot, razaranjem napustenih mesta i osiguranjem postojecih zaliha".

A 080592

H1477 - 0049

Na osnovu ove, i ovakvih naredaba, izvrsene su mnogobrojne pljacke pod vidom "osiguravanja postojecih zaliha", kao i prilikom razaranja "napustenih mesta".

3. "Kaznene ekspedicije" koje su postala redovna pojava za vreme cele okupacije, a o kojima je vec bilo govora, bile su, naravno, takodje uvek popracene potpunom pljackom nad zrtvama ekspedicija.

Isto tako su uvek opljackani zarobljeni i ubiveni borci narodnooslobodilacke vojske, kao i sva lica koja su dovodjena u koncentracione logore.

4. Ni crkve nisu postedjene. Tako je, na pr., nemacka grupa "Konrad Einheit", koja je dejstvovala u okolini Sibenika, opljackala crkvu Sv. Ivana u Zablacu.

Pljackajuci sistematski kroz cetiri godine sve oblasti Jugoslavije, pocev od najobuhvatnijih zakonskih mera pa do mangupskih sitnih otimacina, koristeci veliku pronicljivost i u ranije okupiranim zemljama steceno iskustvo u placki, nacisticki okupatori ostetili su jugoslovensku drzavu i njene gradjane do tolike mere, da se moze smatfati da su ih potpuno privredno upropastili, i da ce obnova zemlje zahtevati vise decenija.

A 080593

H1477 - 0050

7. MASOVNA DEPORTACIJA GRADJANA

Deportacija Slovenaca u Srbiju i druge krajeve Jugoslavije.

Odmah posle ulaska nemackih trupa u Sloveniju, Nemci pristupaju ostvarivanju svog davnasnjeg plana za nasilnu germanizaciju "anektiranih" delova Slovenacke. Vodecim nacistickim krugovima bilo je jasno da se uspesna germanizacija Slovenacke ne moze sprovesti, dok se iz zemlje ne uklone nacionalno i socijalno najsvesniji elementi, barem preteznim delom. Trebalo je pored toga proredити i ostale narodne mase i ekonomski ih unistiti, kako bi se sto manje mogli odupreti germanizatorskom pritisku nemackih vlasti. Nemacki plan imao je sem toga u vidu da pojedine delove Slovenacke potpuno ocisti od Slovenaca i da tamo naseli nemacko stanovnistvo, dovedeno iz drugih krajeva (Nemce iz Kocevja, Besarabije itd.).

Pripremama za izvrsenje masovne deportacije Slovenaca rukovode u prvom redu gaulajteri "anektiranih" oblasti, i to UIBERREITHER u Donjoj Stajerskoj i KUTSCHERA u Kranjskoj i Koruskoj. Sve ovo naravno vrseno je po uputstvima i u potpunoj saglasnosti sa nacistickom Vladom i vodecim vojnim krugovima.

Vec nekoliko dana pookupaciji Slovenije osnovani su centri za raseljavanje, sa stabovima u Mariboru i na Bledu. Istovremeno, to jest na dan 22 aprila 1941 godine, obnarodovana je Uredba o ucvrscivanju Nemstva, sa glavnim zadatkom da se vrsi konfiskacija imovine svih lica i ustanova "neprijateljski raspolozenih prema Rajhu". Kao takvi smatrani su naravno svi oni, koji su po planu trebali biti proterani iz Slovenije.

O tome je vec bilo reci u poglavlju o konfiskacijama, te su tamo podneti i dokazi.

S tim u vezi pristupljeno je i hapsenju velikog broja lica, koja su trebala biti deportirana u Srbiju ili Hrvatsku. Postupak kod hapsenja bio je vrlo surov. Uhapseni su mogli da ponesu sa sobom samo najnuznije stvari; sva ostala imovina odmah je konfiskovana u korist Rajha.

Posle kratkog boravka po mesnim zatvorima, uhapseni su prevedeni u sabirne logore. Glavni sabirni logori nalazili su se u Mariboru, u Celju, u Smartnu kod Slovengradca, u Begunju, Sentvidu, Borlu, u Rajhenburgu, Ptuju, Slovenskim Konjicama, Celovcu i Gracu.

Internirana lica ostavljana su bez hrane, pod nehigijenskim uslovima, te su izlagana telesnom i dusevnom mucenju svake vrste od strane logorskog osoblja. Komandanti logora i celo osoblje bili su uzeti iz SS-odreda, a medju njima bilo je mnogo koruskih i stajerskih Nemaca, punih mrznje na sve sto je slovenacko i uopste jugoslovensko. Narocito su se kulturbundovci odlikovali svireposcu.

Nemacke vlasti imale su isprva nameru, da samo u Srbiju deportuju oko 260 hiljada Slovenaca. U tom cilju nemacka Feldkomandatura u Smederevu upucuje dopis tadanjem kvislinskom komesarskom Banu Stefanovicu, naredjujuci mu da u najkrace vreme izvesti o smestajnim mogucnostima tolikog broja ljudi u Srbiji.

Podnosi se Sudu overena fotokopija tog dopisa,- kao jugoslovenski dokumenat J/ 87.

Kako se medjutim pokazalo da je prebacivanje tolikog broja Slovenaca

A 080594

H1477 – 0051

u Srbiju vrlo tesko sprovedivo,to je uskoro po ovome doslo do pregovora izmedju nemackih vlasti i kvislinske ustaske Uprave u Zagrebu, po pitanju transporta deportovanih Slovenaca preko hrvatske teritorije, naseljavanja jednog dela tih Slovenaca u samoj Hrvatskoj i raseljavanja Srba iz Hrvatske.

U vezisvega prednjega odrzana je jedna konferencija 4 juna 1941 godine u Zagrebu, u Nemackom poslanstvu. Konferenciji je pretsedavao nemacki poslanik u Zagrebu SA Obergrupenfirer SIEGFRIED KASCHE.

Jedan primerak zapisnika o toj konferenciji, u srpskom prevodu, zaplenjen je u arhivi Komesarijata za izbeglice kvislinske srpske Vlade Milana Nedica.

Podnosi se Sudu ovaj zapisnik kao jugoslovenski dokumenat Br. ~~22/3~~ J/88.

Zapisnik sadrzi prvo imena svih prisutnih lica, kojih je bilo dvadeset, medju kojima i nekoliko najistaknutijih nemackih pretstavnika u okupiranoj Jugoslaviji.Zatim se prikazuje tema razgovora konferencije i to: "Iseljenje Slovenaca iz Rajha u Hrvatsku odnosno Srbiju, te Srba iz Hrvatske u Srbiju." Izricito se na tom mestu zapisnika navodi jos i ovo:

> "Razgovori su odobreni od Ministarstva spoljnih poslova telegramom Br.389 od 31 maja.Odobrenje Firera za proceduru preseljenja saopsteno je ovde telegramom Br. 344 od 25 maja."

Ovim je nesumnjivo utvrdjena i direktna odgovornost optuzenog fon Ribentropa za ovaj masovni zlocin.

U daljem tekstu ovoga zapisnika raspravlja se o pojedinostima sprovodjenja ove masovne deportacije.Kvislinska hrvatska Vlada izjavila je svoju spremnost da primi u Hrvatsku oko 17o hiljada Slovenaca, uz uslov da približan broj Srba iz Hrvatske bude prebacen u Srbiju.

Deportovana lica mogla su poneti sa sobom samo pedeset kilograma prtljaga po osobi, a seljaci jos kola i konjsku ili marvenu spremu.Od gotovine mogao je svaki poneti svega 5oo dinara.Sva ostala imovina deportiraca trebala je da bude konfiskovana.

Zapisnik nosi potpise:hrvatskog kvislinskog Ministra vojnog S.KVATERNIKA, nemackog poslanika u Zagrebu S.KASCHE-a,Sefa nemacke Vojne uprave u Srbiji TURNER-a, nemackog poslanika u Srbiji DR.BENZLERA, nemackog generala u Zagrebu GLEISE VON HORSTENAU, generalnog punomocnika Rajha za privredu u Srbiji FRANZ-a NEUHAUSEN-a i Sefa nemacke Civilne uprave i namesnika Rajha za Donju Stajersku UIBERREITHER-a.

Podnose se Sudu po prednjem predmetu jos dva dokumenta: akt oficira za vezu pri Sefu transporta nemackog generala u Zagrebu od 9 jula 1941 godine, kao jugoslovenskidokumenat J/89 i akt istog oficira od 22 jula 1941 godine kao jugoslovenski dokumenat J/ 90.

Iz ovih se dokumenata vidi kako je na osnovu odluke prednje konferencije trebalo sprovesti tu masovnu deportaciju.

No ni ovaj plan nije mogao biti u celosti ostvaren, stoga sto je vec tada u svima krajevima Jugoslavije izbio narodni ustanak protivu okupatora.Medjutim, i pored toga nacisticki organi uspeli su da deportuju u Srbiju veliki broj Slovenaca, kao i Srba iz Hrvatske, ne govoreci o tome da je ogroman broj Srba iz Hrvatske sam pobegao ispred uzasnog terora koji je tamo vladao.

A 080595

H1477 - 0052

Deportacija je obavljena uvek na svirep i necovecan nacin.

Deportacija Slovenaca u Nemacku.

Istovremeno sa pripremanjem preseljenja velikog broja Slovenaca u Srbiju i Hrvatsku, zapocele su i pripreme za deportaciju velikog broja Slovenaca u Nemacku.

U jesen 1941 godine sluzbeni list za Stajersku objavio je mapu zone koja obuhvata srezove brezicki i krski, kao podrucja za preseljenje. Krajem oktobra 1941 godine objavljeni su po ovim srezovima plakati u svim mestima u kojima se narod obavestava da ce biti preseljen u Nemacku.

I uskoro zatim pocelo je preseljenje. Rano u jutro stizali su automobili u pojedina sela, te su vojnici i gestapovci, naoruzani mitraljezima i puskama, ulazili u kuce i pozivali stanovnike da ponesu toliko stvari koliko licno mogu da nose i da odmah napuste svoje kuce. Svi ovi nesrecni ljudi morali su katkada za nekoliko minuta da napuste svoje domove i svu svoju imovinu. Kamionima su prebacivani u manastir trapista u Rajhenbrugu, odakle su polazili transporti. Svaki transport poneo je 6oo do 1.2oo lica za Nemacku. Tako je srez brezicki skoro potpuno ispraznjen,a srez krski u 9o procenata. Iz ta dva sreza deportovano je 56 hiljada stanovnika, a iz opstine Cirkovci kod Ptuja oko 4ooo stanovnika.

U Nemackoj ih je stanovnistvo primilo neprijateljski. Bili su razbacani po mnogim mestima i stalno premestavani.Mnogi od njih nisu nastanjeni po selima, nego po logorima.U logoru TEPLIN bilo ih je na primer oko 1.8oo,a drugi su bili rasuti podrugim mestima i logorima, pretezno u Gornjoj Sleziji(Sternberg,Strigau,Mittelstein, Reunitz, Mandenberg,Libenau,Frankenstein,Bettelsdorf, Bischlitz,Heissendorf i dr.).

Morali su vrsiti najteze radove i ziveli su pod najgorim okolnostima. Usled toga su masovno umirali. Za svaki najmanji prekrsaj primenjivane su najstrasnije kazne.

Pored ova dva najznacajnija primera masovne deportacije, bilo je i mnogo takvih slucajeva manjih srazmera.Primera radi navodimo samo jedno mesto iz dokumenta J/35, koji je vec podnet Sudu, a iz kojega ovde citiramo jos i sledece mesto:

> "Mere raseljavanja: ovima pripada takodje - iseljavanje cijelih naselja... U opcem je interesu bolje, da se stanovnistvo iz dvadeset ili trideset sela raseli nego da drzava i nadlestva trajno morno gledaju kako se presjecaju zile kucavice drzavnog i gospodarskog zivota.Evakuirati se imaju muskarci od 15 do 6o godina...."

Cesto su,dakle, toboze vojnicki razlozi sluzili kao izgovor za deportovanje stanovnistva.

A 080596

H1477 - 0053

8. MERE ZA ODNARODJIVANJE STANOVNISTVA

U anektiranom delu Slovenije Nemci su prinudnim merama pokusali da izvrse denacionalizaciju slovenackog stanovnistva i da one njegove ostatke, koji posle svih unistavanja i deportacija ostanu u zemlji - germanizuju.

U svrhu germanizacije slovenacka deca su bila primorana da uce nemacki jezik u sotinama prinudnih kurseva. 15 marta 1942 godine bilo je u citavoj Stajerskoj 3.o3o jezickih kurseva sa 123.o58 pitomaca. Od toga je bilo 454 omladinska kursa sa 18.211 ucesnika.

U listu "MARBURGER ZEITUNG" od lo aprila 1943 godine napisao je gaulajter UIBERREITHER uvodnik u kome kaze da je pre dve godine po Fireovom nalogu preuzeo iz wrsnu vlast u Donjoj Stajerskoj, sa zadatkom da iz te "pranemacke zemlje" ukloni sve tragove "tudjinske vlasti." Dalje veli, da je njgov zadatak da narod ove pokrajine dovede "natrag u nemacko narodno telo" i da ce on taj zadatak izvrsiti.

Sef civilne uprave za Korusku i Kranjsku, REINER, objavio je u sluzbenom listu okupirane Koruske i Kranjske 2o avgusta 1942 godine Uredbu o ponemcavanju slovenackih imena i o nemackom nacinu pisanja i izgovaranja slovenackih prezimana u okupiranoj oblasti. U Cl.1 te Uredbe se kaze da je upotreba slovenackih imena zabranjena. Isti clan uredbe predvidja da ce ta imena biti zamenjena nemackim imenima. Uz Uredbu je prikljucen i dodatak, u kome je naznaceno s kojim nemackim imenima treba zameniti slovenacka imena. U Cl. 2 iste Uredbe predvidja se da slovenacka prezimena mogu biti izgovarana samo na nemacki nacin. U Cl.5 naredjuje se da se sve ove promene imena i prezimena imaju uneti u maticne knjige.

U izvrsenju Firerovog naredjenja " da se Donja Stajerska ponovno ucini nemackom", UIBERREITHER je izdao naredbu od lo maja 1941 godine, kojom je organizovao "STEIRISCHE HEIMATBUND" i za sefa iste postavio FRANZ-a STEINDL-a. Cilj ove organizacije bio je odnarodjavanje Slovenaca. U uvodu citirane naredbe kaze se doslovno sledece:

> "STEIERISCHE HEIMATBUND" je organizacija svih stanovnika Donje Stajerske, i to nemackih "VOLKSGENOSSEN" kao i onih koji se na osnovu svojih krvnih veza trude da postignu vracanje u svoju nemacku narodnu zajednicu (...die Rueckfuehrung in die Deutsche Volksgemeinschaft)."

Uporedo s ovim akcijama, okupator je zatvorio sve slovenacke skole, proterao sve slovenacke ucitelje, unistio slovenacke universitete i knjige i zabranio upotrebu slovenackog jezika, kvalifikujuci to kao sabotazu. ~~Neprijatelj je unistio~~ Okupator je unistio i sav slovenacki drustveni zivot.

Kada su pak njegova nastojanja da slovenacki narod ovim metodama germanizira naisla na neuspeh i odlucan otpor, okupator je primenjivao sve ostrije i ostrije mere. Za svaku sitnicu dospevalo se u Gestapo i smrtne presude postale su svakodnevna pojava.

O sprovodjenju nasilne germanizacije navescemo jos samo nekoliko pojedinacnih primera. U okrugu Ptuj (PETTAU) izdao je krajsfirer pomenutog stajerskog HEIMATBUND-a 3o aprila 1942 godine raspis svim mesnim firerima toga okruga, u kome naredjuje da se neodlozno imaju ukloniti svi slovenacki natpisi, table, plakate itd. Nadalje naredjuje, da se sa svih ikona, kapelica

A 080597

H1477 - 0054

i crkava neodlozno imaju ukloniti svi slovenacki natpisi.Najzad, u istom raspisu on stavlja mesnim firerima pod njihovom licnom odgovornoscu u duznost da svaki sluzbenik ima cim pre da nauci nemacki da govori i da pise.

Podnosi se Sudu ovaj raspis kao dokumenat J/ 91.

O zatvaranju slovenackih skola i odpustanju slovenackih ucitelja podnosi se Sudu dokumenat J/ 92,- koji sadrzi uputstva i prepisku o tom predmetu.

Citiramo jedno mesto iz prvog dela tog dokumenta, Uputstva o zadacima skolske uprave:

> "U Donjoj Stajerskoj mogu postojati samo nemacke skole. Svaki kompromis u tom pogledu ima se odbiti, i svako raspravljanje o manjinskim skolama ili dvojezicnosti nastave ima se obustaviti."

U drugom delu toga dokumenta,aktu cinovnika za vezu pri Sefu civilne uprave, upucenom Ministru unutrasnjih poslova u Berlinu, od 3o maja 1941, kaze se izmedju ostalog i sledece:

> "U oblasti Donje Stajerske postojale su do preuzimanja uprave od strane Sefa civilne uprave samo skole sa slovenackim nastavnim jezikom.Ove su skole preuzete, ali je nastava u njima privremeno obustavljena, dok nisu stigli nemacki ucitelji iz Stajerske.Sa ovima je odmah uvedena nastava na nemackom jeziku."

Vec je ranije navedeno, da je UIBERREITHER naredbom od 25 marta 1942 uveo u ovaj deo okupirane Jugoslavije nirnbersko rasno zakonodavstvo.(Vidi dokumenat J/6.) Sve je ovo imalo posluziti unistenju nacionalne svesti slovenackog naroda i njegovoj sto brzoj i sto potpunijoj germanizaciji.

A 080598

H1477 - 0055

9. KOLEKTIVNE KAZNE

Protivno svim postojecim propisima medjunarodnog ratnog prava kao i osnovnim principima danasnjeg prava uopste, Nemci su se kroz celo vreme okupacije u velikoj meri sluzili kolektivnim kaznjavanjem.Cilj ovih kazni bio je s jedne strane sto vece zastrasivanje stanovnistva, a s druge strane, pljacka.

Vec su u ranijem izlaganju prikazane uzasna"kaznene ekspedicije" protiv pojedinih mesta i citavih krajeva.Prikazano je i masovno ubijanje talaca kao i primena raznih kolektivnih kazni u koncentracionim zarobljenickim logorima.Od ovih vrsta kolektivnih kazni stradalo je na stotine hiljada Jugoslovena i unisteno je i popaljeno mnogo hiljada domova i citavih naselja.

No pored napred navedenih oblika kolektivnih kazni, Nemci su izricali kolektivne kaznepod jos vrlo raznovrsnim drugim vidovima.

Kad god nisu mogli da pronadju izvrsioca nekog dela za koje su smatrali da je upereno protiv njih, ili pak kad nisu hteli da pronadju izvrsioca, jer im je izgledalo efikasnije i materijalno korisnije da kaznu prosire, oni su izricali kolektivne kazne.

Od mnogobrojnih primera, kojih ima u svim pokrajinama Jugoslavije, navescemo ovde samo nekoliko.

Na dan 1 i 2 juna 1942 godine, Nemci su kolektivno kaznili sela Mali Pozarevac,Kamendol,Vrcin i Begaljicu u Srbiji, s tim sto je tim selima imala biti oduzeta polovina celokupne njihove stoke.Tako je iz ova cetiri sela uzeto 14oo grla stoke.

U martu 1943 godine krajskomandantura u Uzicu kaznila je ovaj grad sa 5oo.ooo dinara novcane kazne zbog toga sto su neki nemacki plakati iscepani, a nije se nasao krivac.

Ista krajskomandantura kaznila je ~~grad Uzice~~ u aprilu 1943 god. pet seoskih opstina iz okoline Uzica sa 3oo.ooo novcane kazne zbog toga sto neko meso za nemacku vojsku nije na vreme isporuceno.

U maju mesecu 1943 godine ista komandantura kaznila je opstinu Negbili sa 3oo.ooo novcane kazne,a opstinu Gostilje sa 35o.ooo dinara novcane kazne zbog toga sto nisu uputile radnike za opravku puta.

U maju 1943 godine kaznjena je od strane iste komandanture opstina Sumljanska sa 1.ooo.ooo dinara novcane kazne zbog toga sto je u blizini te opstine bila prekinuta telefonska linija,a krivac se nije mogao utvrditi.

A 080599

H1477 – 0056

1o. PROGONI IZ RASNIH I RELIGIOZNIH RAZLOGA.

U toku dosadasnjih izlaganja dovoljno su prikazani mnogobrojni zlocini nacistickih okupatora, ucinjeni prema velikim delovima stanovnistva Jugoslavije iz "politickih razloga". Nemci su od prvog do poslednjeg dana okupacije gonili, zlostavljali, mucili i ubijali svakoga koga su smatralisvojim politickim ili ideoloskim protivnikom. Progonjeni su svi demokratski i antifasisticki elementi, svi oni koji su ma na koji nacin manifestovali svoje simpatije za saveznike, ili koji su makar bili kao takvi sumnjivi. Gonjeni su "komunisti", "slobodni zidari", "anglofili" i uopste svi oni koji nisu hteli priznati fasisticku "novu Evropu" sa njenim "Novim poretkom" i koji nisu bili voljni da saradjuju sa okupatorom.

Ovi progoni pogodili su milione Jugoslovena.

No pored toga, treba zasebno istaknuti i masovne progone na rasnoj i religioznoj osnovi, koji su bili upereni protiv Jevreja i Cigana. Pripadnici ovih zajednica trebalo je da budu istrebljeni do poslednjeg. U tom pogledu se u ostalom postupak nacista u Jugoslaviji ni po cemu nije bitno razlikovao od njihovih postupaka prema Jevrejima i Ciganima u samoj Nemackoj i u od nje okupiranim zemljama.

Odmah po okupaciji, okupacione vlasti donele su citav niz mera i propisa uperenih protivu Jevreja i Cigana.

Svi oni morali su nositi zute trake sa natpisom "Jevrejin" odnosno "Ciganin", te su bili zasebno registrovani. Zabranjeno im je vrsenje svih javnih sluzbi i citavog niza raznih profesija. Zabranjeno im je posecivanje javnih lokala i priredaba, menjanje mesta stanovanja, slobodno raspolaganje s imovinom itd. Svi su oni odmah primorani na obaveznu radnu sluzbu a radili su najteze i cesto ponizavajuce radove.

Ovo su bile prve mere. Docnije su te mere sve vise poostravane. Veliki deo jevrejske imovine opljackan je jos na pocetku okupacije. Sve jevrejske radnje i preduzeca oduzeti su od vlasnika i stavljena pod komesarsku upravu.

Kada je pocelo masovno hapsenje i streljanje talaca, jos od pocetka su u svakoj grupi uzimani i ubijani mnogi Jevreji i Cigani.

Nesto kasnije, u jesen 1941 godine odvedeni su svi jevrejski muskarci iz Srbije u logore i uskoro su svi ubijeni. A pocetkom decembra 1941 godine odvedene su i sve jevrejske zene, deca, straci i starice, te su do proleca 1942 godine drzani pod najtezim prilikama u logoru smrti na Sajmistu, a u prolece 1942 godine likvidirani su svi oni, koji jos nisu ranije ubijeni ili nisu pomrli pod strasnim prilikama u logoru.

Sva imovina Jevreja je konfiskovana. Kao sto je bilo u Srbiji, bilo je uglavnom i u svim drugim oblastima Jugoslavije, koje su bile pod nemackom okupacijom ili pod okupacijom nemackih satelita. Mere su donekle varirale, vremenski i prema lokalnim prilikama, ali rezultat je u sustini bio svagdje isti.

Kao posledica takvoga postupka, od 75.ooo jugosloenskih Jevreja i oko 5ooo jevrejskih emigranata iz drugih zemalja, koje je nemacki napad zatekao u Jugoslaviji, dakle od ukupno 8o.ooo Jevreja, prezivelo je okupaciju, svega nesto vise od lo.ooo ljudi koji su delimicno bili u narodno-oslobodilackoj borbi, delimicno uspeli da izbegnu ili da se prikriju, a samo mali broj se ziv vratio iz nekih koncentracionih logora.

A 080600

H1477 - 0057

Isto tako masovno stradali su i Cigani u svim krajevima Jugoslavije, iako statisticki podaci o tome jos nisu potpuno prikupljeni.

Iako su te cinjenice isuvise dobro poznate, a da bi ih uopste trebalo dokazivati, ipak iz ogromnog dokaznog materijala koji u tom pogledu postoji, ovde podnosimo Sudu samo dva dokumenta:

- a) Uredbu o Jevrejima i Ciganima, izdatu od strane Vojnog zapovednika u Srbiji 3o maja 1941 godine, u Listu uredaba vojnog zapovednika Srbije Br. 8,- kao jugoslovenski dokumenat J/ 93.

- b) Uredbu o primanju Jevreja na konak od 22 decembra 1941 godine, objavljenu takodje u Listu uredaba vojnog zapovednika Srbije, Br.27,- kao jugoslovenskidokumenat J/ 94.

Kao sto se iz ove druge Uredbe vidi, kaznjavao se smrtnom kaznom svaki onaj koji je Jevrejina primio na konak ili koji je primio neku jevrejsku imovinu na cuvanje.

Sto se Cigana tice, pozivamo se na dokumenat J/46, koji je vec podnet Sudu. U njemu se prikazuje masovno streljanje Cigana kao talaca.

.....

Svi napred izneti i prikazani zlocini nemackih okupatora i brojevi njihovih zrtava ni iz daleka ne pretstavljaju sve zlocine i sve zrtve za koje Vlada Rajha, hitlerovske vojne i civilne organizacije i optuzeni licno odgovaraju pred Jugoslavijom.

Rad na ispitivanju i utvrdjivanju ratnih zlocina je u Jugoslaviji jos u punom toku. On je cesto veoma otezan time, sto su okupatori uspeli da uniste petezni broj dokumenata i mnoge druge tragove svojih zlocina. Veliki broj zlocinaca uspeo je da pobegne i do danas jos nije pronadjen ili jos nije izdat jugoslovenskim vlastima radi daljeg postupka. Pored toga neki krajevi Jugoslavije oslobodjeni su tek pred sam kraj rata, te je u njima rad oko ispitivanja i utvrdjivanja ratnih zlocina tek pre nekoliko meseci mogao u punoj meri da otpocne, i to pod najtezim prilikama, jer su citavi krajevi potpuno unisteni i razoreni.

Stoga su u ovom izvestaju izneti samo najvazniji i tipicni slucajevi, a prema do sada raspolozivom dokaznom materijalu i utvrdjenim cinjenicama.

No i ovi primeri dovoljni su da pruze vrnu sliku planskog porobljavanja i unistavanja jedne od slovenskih zemalja, za koje je Hitler rekao da pretstavljaju"nemacki zivotni prostor".

Pored oko 25o.ooo Jugoslovena izginulih u borbama, jos je najmanje 1.5oo.ooo do 2.ooo.ooo, i to velikim delom zena dece i staraca, unisteno od strane okupatora. Od ukupno 15 miliona Jugoslovena pre rata, za relativno kratko vreme od cetiri godine skoro 14% celokupnog stanovnistva unisteno je.

Ta cinjenica, kao i bezbrojni poruseni gradovi, spaljena sela, citavi opusteli krajevi i mnogobrojne masovne grobnice u Jugoslaviji, neoborivi su dokazi o uzasnim zlocinima fasizma prema Jugoslaviji i njenim narodima.

A 080601

H1477 – 0058

ZAKLJUCAK

Iz svega do sada izlozenog dokaznog materijala sledi da su optuzeni Goering i ostali odgovorni za teske zlocine planskog pripremanja i izvrsenja muckog i verolomnog napada na Jugoslaviju, u cilju porobljavanja i unistavanja jugoslovenskih naroda.

Dokazano je da su oni zaverenicki pripremili u Jugoslaviji, jos pre rata, visestruku petu kolonu, a za vreme rata organizovali vise izdajnickih kvislinskih organizacija, koje su ih pomogle u vrsenju nasilja i zlocina nad narodom koji je, uz svoje velike saveznike, vodio oslobodilacku borbu. Bezobzirnost i besomucnost, sa kojima su Hitlerovci unistavali narode Jugoslavije i njihova dobra, ogledaju se u nacinu na koji su, bez objave rata, izvrsili napad. U njihovom prvom nastupu su njihovu docniju bezobzirnost i besomucnost potpuno okarakterisala dva tipicna slucaja: pre ikakve objave rata, mucko, nemilosrdno bombardovanje narocito civilnih kvartova otvorenog grada Beograda, i - hapsenje i unistavanje diplomatskih pretstavnika Jugoslavije.

Za vreme same okupacije oni su protivpravno anektirali i rasparcali teritoriju i unistili drzavnu organizaciju Jugoslavije, da bi zatim sistematski primenili svoj zlocinacki plan "germanizacije tla" putem unistavanja stanovnistva.

Rezultat njihove agresije i okupacije jeste unistenje 1.650.000 utvrdjenih, a najverovatnije 2.000.000 Jugoslovena, znaci, za relativno kratko vreme od cetiri godine, skoro sedmine ukupnog stanovnistva.

Do ovog rezultata su dosli svojim opste poznatim sistemom i planom, koji pocinje pljackom i zavrsava se masovnim ubistvima, logorima i krematorijumima. Vrlo slozeni hitlerovski sistem pljacke, koji je isao od nasilnickih valutnih malverzacija, klirinskih ujdurmi i konfiskacija, preko grubog otimanja namirnica i uopste dobara, do opustosivanja citavih oblasti, i kojim su jugoslovenske narode opljackali do gola, odneo je u Jugoslaviji veliki broj zrtava od gladi. Brojna smrt je sledila i iz nasilnih raseljavanja. Mnogobrojna sela, pa i citavi krajevi, su odvodjeni u logore u Nemacku, gde ih je cekala smrt. A i u samoj Jugoslaviji su, pod rukovodstvom optuzenih, organizovani takvi logori kao sto su Banjica, Sajmiste, Jasenovac ili Velika Gradiska, koji su bili logori smrti. Uz to su oni primenili jos dva mocna sredstva za tamanjenje civilnog stanovnistva: zloglasne "kaznene ekspedicije", koje su ostavljale pustos za sobom, i streljanje talaca. Na stotine hiljada staraca, zena i dece platilo je svojim zivotima hitlerovsku "germanizaciju tla" Jugoslavije. I na stotine drugih nacina optuzeni su pokusali da od Jugoslavije nacine svoj "zivotni prostor". Cak i kad su, pobedjeni od pravednih demokratskih narodnih snaga, morali da se iz Jugoslavije povlace, oni su bacili parolu da treba sto vise unistiti naroda i dobara i time unapred oslabiti snagu Jugoslavije za sledeci napad Nemacke, koja ce iz rata izici biloski ipak najjaca, - i kao rezultat su sledila pri povlacenju nova unistavanja Beograda, Nisa, Skoplja i tolikih gradova i sela i njihovog stanovnistva. I kao sto se vidi iz brojnih fotografija , koje su prilozene, optuzeni su stvorili svojom partiskom propagandom kod esesovaca i drugih dzelata pravu psihozu zverskog nasledjivanja masovnim unistavanjem naseg naroda.

A 080602

H1477 – 0059

Jugoslovenska Drzavna Komisija smatra da optuzeni Goering i ostali, vrhovni rukovodioci ovog zlocinackog unistavnja Jugoslavije i njenih naroda moraju iskusiti punu kaznu pravde, za primer pokoljenjima kakva sudbina ceka tvorce i rukovodioce fasistiskih bandi. Jugoslovenska Drzavna Komisija ocekuje takodje pravednu osudu samih zaverenickih, teroristickih, zlocinackih fasistickih organizacija, kojima su optuzeni rukovodili.

Smrt fasizmu - Sloboda narodu !

D.Br.2697/45
26 decembra 1945
u Beogradu

Pretsednik Drzavne Komisije,

Dr Dušan Nedeljković

(Dr. Dusan Nedeljkovic)

Profesor Univerziteta .

Za sekretara Drzavne Komisije:

Dr Albert Vajs

(Dr.Albert Vajs)
advokat

Jugoslovenski Delegat pri
Komisiji Ujedinjenih Naroda za Ratne Zlocine

Dr Živković Radomir

(Dr.Radomir Zivkovic)
docent univerziteta

A080603